

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio I. De Libertate Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

facere, quod aliunde supponit jam factum. At in 2da argumentatione potentia dissentendi in Petro præcedit scientiam medium reflexam; quia præcedit decretum prædefinitivum; hoc enim dari non potest, nisi Petrus consentiat, qui tamen potens est dissentire: adeoque habet potentiam suo modo antecedentem impediendi hoc decretum: quo impedito impediatur scientia illa reflexa; quia impidiatur conditionatum stante conditione.

Hoc tamen concedendum Patri Martinez, quod Petrus non possit collationem auxilii, nudè sumptam, impedire, vel etiam acquirere; quia, stante quacunque scientia media directa, potest illud DEUS conferre, vel negare (at hæc collatio, nudè sumpta, non est connexa cum actu) potest tamen facere Petrus, ut ex suppositione, quod DEUS velit auxilium dare, det potius per decretum prædefinitivum, quam permisivum, vel econtra. Insuper DEUS ipse per suam voluntatem, qua voluit hominem liberum, facit, ut, si auxilium dare velit, non possit illud dare per decretum simul connexum cum uno libertatis extremo, & inimpedibile.

DISPUTATIO IV.

De Voluntate DEI.

¶ 16. **T**res porissimum quæstiones complectitur hæc disputatio; sed quarum quilibet in suas quæstionulas subdividi posset. Ima agit de Libertate DEI, præsertim in actu 2do, adeoque de complementis, & distinctionibus actuum contingentium DEI. 2da de Providentia DEI in genere, & actibus eam constituentibus: itemque effectibus in omnes creaturas inde profluentibus. 3ra de Providentia DEI in specie, scilicet prædestinatione, ac reprobatione: qua occasione agendum de Decretis prædefinitivis, aut permisivis: itemque de antecedentia, vel consequentia meritorum ad prædestinationem, vel peccatorum ad reprobationem. Materia ampla est, & apud plures adimpleret grandes tomos: nos eam, quantum fieri poterit, succinctius trademus.

QUÆSTIO I.

De Libertate DEI.

ARTICULUS I.

Exponitur difficultas circa Libertatem DEI.

¶ 17. **S**uppono rīmō, in DEO dari voluntatem; hæc enim definitur à Philosopho. 1. Rhetor: 10. appetitus boni cum ratione, qualis utique datur in DEO, tum respectu sui, tum respectu creaturarum: non tamen est potentia physica; sed tantum metaphysica, vel logica volendi: qua probari debent proportionaliter, sicut probatum est à num. 278. dari in DEO scientiam, intellectum &c. Accedit, quod Scripturæ, & PP. passim DEO attribuant voluntatem, tum per modum actus

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

primi, tum etiam actus 2di, seu volitionem, amorem, odium &c. Distinguuntur etiam in DEO voluntas signi, & voluntas beneplaciti, de qua distinctione S. Thomas 1. part. quæst. 19. art. II.

Objectum autem materiale voluntatis Divinæ, & quidem primarium, ac necessarium, est ipse DEUS à se necessariò amatus: 2darium autem, & liberum sunt creature, quas DEUS, saltem efficaciter, non debet amare (quidquid sit de ineffaci complacentia, de qua vide Arriagam de DEO disp. 24. sect. 6. an autem eam num. 44. ritè probet, ipse tecum statues) nec enim voluntas infinita necessariò rapitur ad amandas efficaciter creature limitatae perfectio- nis. Objectum autem formale, non physicè, sed intentionaliter motivum, iterum primarium est DEUS: 2darium etiam aliquando creatura, quas DEUS, licet amet propter se, tanquam finem ultimum, tamen etiam amat propter ipsam earum bonitatem, tanquam finem non ultimum: quæ iterum proportionaliter accipienda sunt, sicut dicta num. 301. & sequentibus de objecto cognitionis Divinae.

Suppono 2dò, DEUM esse liberum, tum ex dictis num. 130. tum quia Scripturæ passim DEO tribuunt libertatem, & electionem. Sic psal. 93. v. 1. DEUS ultiorum liberè egit. 1. Reg 16. v. 8. Nec hunc elegit Dominus &c. & consentiunt unanimiter Patres apud Ruiz, & Petavium. Suppono 3tiò, DEUM esse simplicissimum omnis compositionis expertem ex n. 131. adeoque nullam ei volitionem posse uniri (nam sic daretur compositio) sed vel debere esse identificaram, vel non posse ei inesse, sicut tamen nobis insunt actus vitales per unionem. Quod idem etiam insertur ex immutabilitate DEI, quam probavimus num. 132. quia esse subjectum receptivum alicujus actus vitalis, per unionem intrinseci, esset mutari; hac enim de causa creature mutantur.

¶ 18. Ex his jam oritur difficultas gravissima, cui nullus Theologus hucusque plenè satis facere potuit: Arriaga autem de ejus solutione prorsus desperavit; unde imprudenter à me expectaret aliquid, cui intellectus omnino acquiesceret. Scilicet difficultas est maxima, combinare simplicitatem DEI cum libertate, seu ens absolute necessarium cum decretis, seu volitionibus contingentibus, aut defectibilibus. Et eadem est ratio de actibus scientiæ mediæ, vel visionis creaturarum absolute existentium, etiam defectibilibus, ut facile patet consideranti.

In hoc tamen Theologi communissime con- veniunt, quod voluntates liberae DEI, vel scientiæ contingentes, non sint realiter adæquate distin- gita à DEO; cùm enim sint actus vitales DEI, adeoque ipsius vita in actu 2do, debent saltem inadæquate esse intrinseci, adeoque identificari cùm uniri non possint, uti diximus num. 17. & confirmant SS. PP. ex quibus Augustinus tract. 99. in Joannem paulò ante medium scribit. Et ideo non est ista substantia humana verissimè simplex, cui non hoc est esse, quod nosse; potest enim esse, nec nosse: at illa Divinitas non potest; quia id, quod habet, est: ac per hoc non sic habet scientiam, ut aliud illi sit scientia, qua scit, aliud essentia, qua est, sed utrumque unum est. Accedit, quod DEI

volitio, & scientia debeat dari ab æterno; nihil autem à DEO distinctum ab æterno detur, ut habetur ex primis statim S. Scripturæ verbis: *In principio creavit DEUS cœlum, & terram: quæ ab omnibus ita exponuntur, ut nihil creatum detur ab æterno: item ex Concilio Rhemensi contra Gilbertum Porretanum præsente Eugenio III. ubi dicitur: Credimus, solum DEUM, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum æternum esse, nec aliquo nomine res, sive relationes, sive singularitates, vel unitates dicantur, & hujusmodi alia à DEO esse, quæ sint ab æterno, & non sint DEUS.*

Arriaga quidem videtur velle, ista esse tantum verba S. Bernardi: at quamvis Otto Frisingensis id aliquo modo videatur asserere, aliter tamen habet Goffridus in vita S. Bernardi, de quo videri potest Severinus Binius tom. 3. *Conciliorum part. 2da. in editione Colonensi fol. 1334.* Est insuper hæc receptissima Theologorum doctrina, solo fortè excepto Cajetano, quem tamen alii aliter explicant. Quæstio igitur tantum esse potest, an volitiones Divinae contingentes (& idem est de intellectu) sint adæquatè intrinsecæ DEO, adeoque adæquatè identificata: an verò tantum inadæquatè, ita, ut præter essentiam Divinam involvant pro constitutivo aliquid aliud, quod communiter vocatur complementum extrinsecum.

¶ 19. Ribadeneira (teste Gormaz de DEO n. 787.) refert disp. 15. de voluntate DEI. quindecim diversas sententias. Izquierdo tract. 10. de DEO disp. 31. quæst. 4. num. 82. ad quinque classes reducit omnes hac de re diversas opiniones. Gormaz adhuc pressius disp. 14. s. 7. ad quatuor classes reducit omnes hac de re diversas opiniones. Prima est dicentium, voluntatem DEI esse ens accidentale, creatum, DEO adjectivè unitum, quo Divina voluntas denominatur contingenter volens, sicut Persona Verbi denominatur adjectivè unita humanitati Christi per unionem hypostaticam. Sed, cum nihil creatum possit esse ab æterno ex nihilo. DEUS autem sit sciens, & volens ab æterno, non autem unitus ab æterno humanitati, hæc sententia, vel ex hoc solo, non potest subsistere.

Altera est quorundam, adstruentium entia diminuta, seu purè denominativa, quæ neque sint simpliciter identificata cum DEO, neque simpliciter distincta, quamvis sint ante operationem intellectus distincta distinctione diminuta, ut etiam identificata identitate diminuta. Sed istæ entitatis diminuta, media inter realiter tales, & præcisè in conceptu tales, nec simpliciter identificata, nec simpliciter distincta, in nostris scholis dudum exulare jussæ sunt, utpote imperceptibiles. 2d. Vel talis entitas est simpliciter DEUS, vel non est DEUS: si est DEUS, tunc non est opus dicere ens diminutum, sed erit realiter ens perfectissimum, quamvis denominativè, vel terminativè contingens, de qua sententia postea: si non est DEUS, debet admitti, quod aliqua creatura sit ab æterno; qua ratione hæc sententia coincidit cum prima, modò impugnata. Confirm. Hæc entitas, vel habitudo, non est simpliciter identificata cum DEO: ergo non est vera hæc proposition: *Hæc entitas est DEUS:* adeoque vera est ejus contradictionis: *Hæc entitas non est DEUS:* sed quidquid aliquid est per

statum, & non est DEUS, est creatura: ergo hæc entitas esset creatura ab æterno. Rursus, vel talis entitas potest deficere: & actus contingens DEI etiam poterit deficere; quod tamen isti Authores videntur nolle: vel non potest deficere: & actus DEI contingentes confundentur cum necessariis.

¶ 20. Itaque controversia maximè solet esse circa reliquias duas opiniones, quarum una statum contingente DEI vult inadæquatè tantum identificatum DEO, ita, ut præter essentiam DEI involvat adhuc creatum complementum: e. g. decretum liberum creandi mundum præter essentiam, aut voluntatem Divinam necessariam involvit adhuc aliquid aliud creatum: in quo tamen assignando Authores isti variant, dum alii ipsum mundum, alii actionem productivam mundi, alii aliquam aliam entitatem modelem adstruunt. In hoc tamen satis communiter conveniunt, quod istud complementum afferant, non esse neque partialiter formam, vel quasi formam volendi, sed tantum esse applicationem formæ ad denominandum hoc potius, quam aliud objectum voluntum: formam autem adæquatam dicunt esse voluntionem DEI necessariam.

Ultima verò, seu quarta opinio, afferit, quod volitiones DEI liberae sint adæquatè identificatae cum DEO, ita tamen, ut, licet DEUS necessarius sit, volitiones tamen illæ deficere potuerint, non quidem consequenter, seu ex suppositione, quod jam existant: sed antecedenter in primo ligno libertatis Divinae in actu amo: & quidem in hoc signo tantum deficere potuerint terminativè, non vero essentialiter, hoc est, secundum aliquam terminationem, formalitatem, virtualitatem, habitudinem, respectum (qua hæc sunt synonima) non verò secundum essentiam: eo ferè modo, quo Filiatio Divina est realiter identificata cum natura Divina, ita tamen, ut, licet natura Divina non sit producta, tamen Filiatio sit producta: & hinc juxta hanc sententiam admittitur in libertate Divina mysterium simile mysterio SS. Trinitatis. Utrinque difficultates sunt maxime. Quia tamen aliquid dicendum est, sit

ARTICULUS II.

Quid in hac quæstione dicendum videatur.

¶ 21. Videlicet interim, donec clarior lux caliginem ilitam discutiat, dicendum, actus contingentes DEI esse adæquatè identificatos cum DEO. ita Aldrete tom. 2d. disp. 9. s. 7. & n. 1. & Authores plurimi citati ab Izquierdo tract. 10. de DEO disp. 31. quæst. 4. num. 95. quibus ipse accedit, & posse accessere adhuc alii multi, ut Gonetus, Esperanza, Antonius Perez, Comptonus, Haundius, Illung, Ulloa, Viva, Gormaz, & apud hunc adhuc alii needum ab Izquierdo allati: & possent addi adhuc insignes Recentiores in hac nostra, & Dilingana Academia hanc sententiam amplexi: quamvis non negem, etiam oppositam magna autoritate firmari. Videtur tamen sententia nostra conformior Angelico; nam quæst. 6. de verit. quæ est

de prædestinatione art. 3. ad 9. admittit, missionem Personæ Divinæ, eoquod involvat aliquem effectum temporalem, licet involvat etiam aliquid æternum, tamen etiam ipsam esse temporalem: attamen vult, prædestinationem DEI esse æternam, & hinc dat disparitatem his verbis: *Sed prædestination non importat productionem alicujus effectus temporalis secundum suum nomen, sed tantummodo ordinem ad aliquid temporale, sicut voluntas, potentia, &c. hujusmodi:* ergo decretum prædestinatum non completerat per extrinsecam productionem rei temporalis. Rursus quæst. 23. de veritate. art. 4. ad 2. de Divinæ voluntatis respectu ad creatuam sic ait: *Dicendum, quod illa habitudo importata est necessaria, & æterna ex suppositione, non autem absolute, & non solum secundum quod terminatur ad volitum, prout est exemplariter in ratione volendi, sed prout est temporaliter in propria natura:* ergo respectus iste ad temporale, in propria natura acceptum, est jam ab æterno, licet non absolute necessariò, sed liberè, & ex suppositione, quod DEUS vult: atqui creatum complementum non est ab æterno: ergo in hoc non stat ille relpetus.

Idem quæst. eadem de veritate & eodem articulo ad 15tum de eadem voluntate Divina ait: *Voluntas ad volitum habet duplum respectum. Primum quidem habet ad ipsum, in quantum est volitum. secundum verò habet ad idem, in quantum est producendum in actu per voluntatem:* & hic quidem respectus presupponit primum. Primum enim intelligimus, voluntatem velle aliquid, deinde ex hoc ipso, quod vult illud, intelligimus, quod prodat ipsum in rerum natura, si voluntas sit efficax: ergo respectus DEI productus, seu actio, quæ esset complementum creatum, est posterior respectu DEI volentis, adeoque non sunt idem, sed totum velle præsupponitur ad producere, consequenter volitio non constituitur per productionem, & multò minus per terminum productum. Rursus 1. part. quæst. 23. art. 2. in corpore ait: *Prædestination non est aliquid in prædestination, sed in prædestinante tantum.* Item quæst. 34. art. 3. ad 2dum ait: *Quædam nomina important relationem DEI ad creaturam, quæ consequitur actionem DEI in exteriorem effectum transiuntem, sicut creare, & gubernare: & talia dicuntur de DEO ex tempore.* Quædam verò relatio est, que consequitur actionem non transiuentem in exteriorem effectum, sed manentem in agente, nō scire, & velle: & talia non dicuntur de DEO ex tempore: quibus verbis docet, scientiam, & volitionem DEI non constitui ex actionibus ad extra transiuntibus, seu ad extra productivis creaturarum: sed ex actionibus metaphysicis ad intra. Item 1ma parte quæst. 20. art. 3. ad 3. ubi facit discrimen inter amare, & velle, sic ait: *Intelligere, & velle significant solum actus, non autem in sua significatione involunt aliqua objecta, ex quorum diversitate possit dici DEUS magis, vel minus scire, aut velle, sicut circa amorem dictum est:* ergo actus intellectus, aut voluntatis Divinæ non constiuntur ex objectis, quæ DEUS scit, & vult: & affectus ille, quo DEUS unum præalio amat, est totus DEO intrinsecus. Plures alios textus brevitas gratia omitto.

§22. Ut tamen rite percipiatur conclusio nostra, sciendum, juxta nos actus DEI contingentes, sive voluntatis, sive intellectus, realiter adæquate esse DEO identificatos, sine ulla distinctione reali inter essentiam DEI, & illos actus, ita tamen, ut antecedenter potuerint dicti actus deficere, sive non esse, non quidem quoad essentiam, sed tantum quoad terminationem, vel, ut infra millies distinguemus, non essentialiter, sed tantum terminativè. Quare concipi debet in signo libertatis Divinæ in actu 1mo essentiam Divina indifferens indifferentiā liberā ad identificandam sibi, aut terminationem volitionis, aut terminationem nolitionis e. g. mundi, fere sicut nostra voluntas in signo libertatis in actu 1mo est indifferens ad uniendam sibi volitionem, aut nolitionem objecti. Ex quo sequitur, quod in illo signo priori nec una, nec altera terminatio, concipiatur DEO identificata, adeoque utraque adhuc antecedenter defectibilis. Pariter in illo priori signo neutra concipiatur ut Divina; quia neutra concipiatur ut identificata, vel metaphysicè connexa cum essentia Divina.

In posteriori verò signo, seu libertatis Divinæ in actu 2do, DEUS sibi identificat pro libitu suo ex his terminationibus unam, e. g. terminationem volitionis pra nolitione: qua ratione redditur volitio mundi Divina, & consequenter indefectibilis; quia, quod DEUS vult, immutabiliter vult. Hinc actus DEI contingentes, eti sunt antecedenter, seu in primo signo libertatis, aut quasi in actu 1mo, defectibiles, non sunt defectibiles consequenter, seu in signo posteriori, aut ex suppositione, quod semel existant. Proportionaliter discurrendum est de actibus contingentibus DEO non liberis, e. g. scientiam mediā; nam in signo libertatis creata in actu 1mo, quando voluntas creata adhuc concipiatur indifferens ad faciendum e. g. peccatum sub conditione, essentia Divina etiam concipi debet ut indifferens ad hanc, vel oppositam scientiam: at in signo posteriori, in quo peccatum est determinatè futurum, DEUS sibi identificat, non pro libitu, sed ex necessitate suæ omnisciencie infallibilis, hujus potius, quam opposita scientia terminationem.

— §23. Quod si contingentiam, vel defectibilitatem sumamus rigorosius, ut accipitur communius, (quia communius dicitur de creaturis) si, inquam, sumamus pro corruptibilitate, pro qua accipit S. Thomas 2. contra Gentil. cap. 25. arg. 3. actus isti DEI nullo modo sunt defectibiles; quia nullatenus sunt corruptibles; corruptio enim significat, rem prius existere, & rursus destrui, quod in hos actus non cadit. Imò, si etiam defectibilitatem sumamus minus rigorosè pro eo, quod tantum antecedenter ad existentiam possit non esse quoad essentiam, tamē actus Divini, quos DEUS habet, non sunt dicens simpliciter defectibiles; quia non sunt antecedenter defectibiles quoad suam essentiam, sed tantum quoad terminationem: quæ est tantum defectibilitas secundum quid; nam ex communia acceptance simpliciter defectibile dicitur id tantum, cuius etiam essentia, & existentia potest deficere: atqui essentia horum actuum, quæ

est ipsissima essentia Divina, non est defectibilis.

Non tamen ex hoc velis inferre, quod Filius Divinus non sit simpliciter, sed tantum secundum quid productus; quia essentia ejus non est producta; nam non est paritas ab una denominatione ad alteram, ut patet in millenis exemplis: & debent denominations explicari juxta communem conceptionem Authorum, præsertim SS. PP. juxta quam illud dicitur productum, cuius hypostasis, vel Persona producitur. Quod autem hinc sequatur, aliquid realiter identificatum cum necessario, seu indefectibili, esse terminativè contingens, & defectibile, est quidem mysterium superans captum nostrum: sed hoc mysterium non gratis admittitur.

¶ 24. Nam imprimis per complementa extrinseca non videtur, posse explicari libertas Divina, nisi admittendo aliqua, quæ partim ipsi adversarii alibi, saltem in Philosophia, negant, partim SS. PP. planè non videntur admittere, partim etiam, quæ alias difficultates gravissimas inferunt, ut colligere licebit ex probationibus nostra sententia. 2dō. Omnes Theologi agnoscunt mysterium ingens in eo, quod DEUS sit simul perfectissimè liber, ac perfectissimè simplex: quare, ut ait Esparza quæst. 21. art. 2. in solut. objection. intellectus instructus fide circa unum mysterium, debet sequi ductum fidei circa alterum: & sic nos mysterium libertatis explicamus ad modum mysterii SS. Trinitatis; ut enim in isto identificatur realiter Filius productus cum natura Divina non producta, ita in altero identificatur terminatio contingens cum natura, seu essentia non contingente: & sicut ex eo, quod DEUS cum necessitate unitatis sit fæcundus ad intra, unitas naturæ identificatur cum multiplicite Personarum: ita ex eo, quod DEUS cum necessitate simplicitatis sit liber, identificatur necessitas, vel indefectibilitas naturæ cum contingentia, vel defectibilitate terminationis. Et hinc etiam Angelicus 1. part. quæst. 25. art. 1. ad 3. videtur dicere, quod operatio DEI (quod intelligendum est de interna, & contingente) se habeat ad potentiam (scilicet intellectum, & voluntatem) sicut Persona ad naturam, scilicet. Debet admitti in DEO plus quam unum mysterium; nam datur mysterium Dualitatis, seu Spiratoris activi, quod prædicatum identificatur realiter Patri, & Filio, realiter inter se distinctis. Nec dubito, dari adhuc plura, quam ista, quæ patet in coelis. Sed & SS. PP. non sunt valde difficiles in admittendo aliquo mysterio in DEO: & saltem mihi videtur, quod longè citius admisissent mysterium aliquod ineffabile, quam ea, quæ adversarii dicunt. Interim tamen hoc etiam verum est, quod de hac quæstione apud PP. altum silentium.

¶ 25. Sicut autem suprænum, 522. diximus, quod in signo libertatis Divinae in actu primo nulla terminatio concipiatur identificata, ita etiam dicendum, quod tunc nulla concipiatur distincta; quia, cum illud signum sit signum indifferenter Divinae, neque concipiatur ulla terminatio identificata, neque ulla distincta, sed indifferens, ut identificetur, vel distinguatur: neque ulla concipiatur strictè jam negabilis, aut affirmabilis: sicut etiam in creatis in signo primo, seu actu 1mo ad volendum, vel nolendum, ne-

que concipiatur volitio, neque negatio ejus: sed præscinditur ab utraque. Evidem in creatis, quidquid est distinguibile, est etiam distinctum; at non ita in Divinis, sed tantum illud est distinctum, quod non est identificabile: sive sine quo DEUS non tantum in aliquo signo rationis concipi potest; sed sine quo actu aliquando existit. Et hinc defacto nolitio mundi est distincta à DEO; quia non est amplius identificabilis, non, quod natura Divina ex se sola antecedenter exclusisset ejus identitatem, sed quod consequenter ad identificatam volitionem non amplius possit identificari. Et hinc Haunoldus ait, naturam Divinam non per se ipsam, sed per volitionem esse formaliter separatam à nolitione. Quare nunquam DEUS identificat sibi aliquid antecedenter distinctum.

Neque etiam DEUS potuisset nolle per nolitionem distinctam; quia in signo priori nondum concipi potest nolitio distincta, sed primum in 2dō, in quo data fuit volitio, quaproposita DEUS non potuit amplius nolle. Si autem in hoc signo DEUS noluisset, exclusa eodem modo, & consequenter impossibilis redditam fuisse volitio. Nolitio autem mundi, si fuisse DEO identificata, non habuisset aliam essentiam, & existentiam, quam modò habeat volitio, scilicet essentiam Divinam: sicut tres Personæ habent eandem. Non autem inferas: ergo actu datur nolitio; ad hanc enim illationem non sufficit, dari essentiam, & existentiam nolitionis; sed debet dari etiam terminatio: sicut ad hoc, ut Filius Divinus sit Pater, non sufficit, ut essentia Filii sit Pater; sed debet etiam Filiatio esse Paternitas. Neque enim in Divinis essentia, & existentia communicat omnia sua, aut recipit omnia prædicta identificabilium.

¶ 26. Addendum hic aliquid circa sententiam Cajetani, cui consentire quibusdam nefas videtur. Hic Author commentans in 1. part. quæst. 19. art. 2dō. paucis verbis, sine probatione, & objectione, docet, quod volitio contingens DEI sit perfectio voluntaria, & libera, quod prædicatum voluntaria, ac libera, ait esse conditionem diminuentem: unde, licet DEO potuerit deesse hæc perfectio, non tamen, ait, potuisse ei deesse perfectionem, scilicet simpliciter talem. Dein super art. 3. vocat hanc perfectionem non intensivam, sed extensivam. Hanc sententiam, teste Haunoldo lib. 1. tractatu 1. num. 324. quidam exponunt, quasi voluerit Cajetanus, volitionem DEI esse DEO superadditam realiter, saltem modaliter. Alii putant, eum voluisse, quod talis perfectio sit simpliciter etiam quoad essentiam, & existentiam defectibilis. In utroque sensu rejicitur a nobis. Alii alter eum explicant, & ab omni censura vindicant, de quo non debemus multum esse solliciti. Vide Izquierdo tract. 10. disp. 31. num. 107. Hic etiam adverto, quod per Congregationem IX. Generalem nostram in nostris scholis prohibitum sit doceri, actum liberum DEI dicere aliquam rationem positivam DEO intrinsecam, & in existendo contingentem. Hæc autem propositio debet intelligi, ut habet Gormaz num. 831. de ratione, vel prædicato simpliciter quoad existentiam contingente, non autem tantum quoad terminationem &c. nam hoc secundo modo contingente defen-

Sendunt plurimi ex nostris etiam Romæ in facie Generalis, & nuperrimè Ulloa. Quare etiam nobis non erit prohibitum, cum plurimis nostris sentire. His præmissis.

ARTICULUS III.

Probatur nostra conclusio.

527. **P**robatur autem sic. Volitio libera DEI (& proportionaliter est eadem ratio de aliis actibus contingentibus) non potest compleri per aliquod complementum extrinsecum: ergo debet esse adæquatè intrinseca: sed neque potest stare in solis prædicatis sub omni ratione necessariis: ergo debet stare in prædicato secundum quid, seu terminativè defecibili. Prima consequentia post rejectas *num. 519.* duas priores sententias non indiget alia probatione: subsumptum autem probatur ex eo, quod prædicata necessaria sint prorsus indifferentia ad volendum, vel non-lendum contingenter, adeoque ipsa sola non possint DEUM potius denominare volentem, quam nolentem. Nec dicas, prædicata necessaria posse hanc denominationem tribuere propter eminentem suam æquivalentiam; quia non minus æquivalent nolitioni, quam volitioni: unde, nisi aliud accedit, est inintelligibile, quomodo determinatè hanc præ opposita denominationem tribuant. Dein denominatio DEI volentis e. g. hunc mundum, potuisse deficere, sicut defacto non datur denominatio nolentis: atqui nihil ex prædicatis necessariis potest deficere: ergo. Dices, potuisse deficere connotationem ad objectum. Sed hæc connotatio, vel est aliquid extra prædicata necessaria, vel nihil: si prius: defensis sententiam tuam: si secundum: etiam hæc non potest deficere; quia non deficiunt prædicata necessaria.

Si dicas, esse aliquid virtualiter distinctum, non autem realiter, facile convenimus; quia etiam nos non dicimus, terminationem esse realiter distinctam: sed ad summum dicimus, esse virtualiter distinctam ex suppositione, quod existat, quamvis antecedenter potuisse à parte rei deficere. vide Gormaz de DEO à *num. 801.* Nec dici potest, superaddi debere tantum respectum, seu relationem rationis; vel enim intelligitur tantum cognitionis aliqua, que DEUM cognoscit liberè volentem: vel fundamentum ejus cognitionis. Primum est falsum; quia DEUS volens præsupponit ad nostram cognitionem, immo datur, eti nemo cognoscit. Si secundum dicitur; explicandum est, in quo consistat illud fundamentum. Ultima consequentia etiam legitimè sequitur: restat probandum r̄um antecedens, in quo tota stat difficultas.

528. Prob. igitur primum ant. Volitio libera DEI (idem est de scientia contingente) datur ab æterno adæquatè per statum: ergo non compleetur per aliquid extrinsecum. consequentia patet ex *num. 518.* ant. prob. DEUS ab æterno est adæquatè liberè volens per statum: ergo volitio libera debet adæquatè dari ab æterno. cons. iterum non potest negari. ant. prob. ex communi sensu, quem omnes habent de

DEO antecedenter ad hanc controversiam: & hinc omnes apprehendunt magnum mysterium in libertate Divina, conjuncta cum simplicitate. Et quæsi quis non præoccupatus opinione contraria sibi imaginaretur, quod denominatio DEI volentis, e. g. existere hunc annum 30. non magis detur per statum, quam ipse annus; nec aliter possit dici DEUS volens, quam annus 30. existens, adeoque una, & altera denominatio sit tantum successiva, & neutra simultanea, neutra existat adæquatè per statum, sed tantum utraque denominativa, sicut existit veritas positionum de futuris contingentibus.

Certè omnes apprehendimus concretum liberè volentis, & scientis, tanquam concretum adæquatè vitale, physicè inexistentis voluntati, vel intellectui: & nemo sibi persuadet, quod ipsum objectum, e. g. truncus, vel saxum, possit esse pars hujus concreti; aut quod denominatio DEI necessariò volentis, & liberè volentis, differat tantum ratione objecti, & quidem nesciūt existentis, & forte nūquam extituri.

Conf. 1. Wicelius, & alii hæretici, aut ethnici, non negarunt DEO scientiam necessariam: neque negarunt rem, vel actionem productivam suo tempore exituram; non enim, ut ait Ariaga, fuere tam stupidi, ut de hac re dubitarent; & tamen negarunt DEO præscientiam futurorum, atque ut eam negantes sunt damnati: ergo scientia contingens est aliquid aliud, quam tanum scientia necessaria, & objectum extrinsecum; nisi velimus dicere, illos hæreticos quidem rem admisisse, nomen autem negasse, adeoque Concilia, & Patres tantum de nomine cum illis certasse,

529. Confir. 2. ex Izquierdo. Quamvis ratione complementi extrinseci fortè DEUS posset aliquo modo denominari liber ab æterno, sicut de facto Antichristus potest denominari aliquo modo liber in ordine ad poccatum, scilicet per alienationem: tamen DEUS non potest denominari ab æterno exercens libertatem; quia exercere libertatem plane significat actuale exercitium, quod, cum ab æterno in hac sententia non detur, non potest ab æterno DEUS dici exercere libertatem: atqui debet ab æterno dici exercens libertatem, ut videntur omnes SS. PP. & Theologi cum communi omnium sensu unanimiter dicere, & ipsi adversarii in explicandis aliis quæstionibus: ergo.

Confirm. 3. Exercitium libertatis Divinæ præsupponit ad exercitium omnipotentia Divinæ, seu est causa istius: sed hoc in ista sententia non esset verum: ergo. min. puto admitti ab adversariis; quia sive per actionem, sive per effectum productum compleatur volitio libera, utrumque est exercitium omnipotentia Divinæ, & nihil potest ad se præsupponi. maj. saltem in aliis materiais ab ipsis adversariis videtur supponi: item clarè traditur à S. Thoma cit. num. 521. insuper à Scripturis, & Patribus adstruitur, ut multis allatis texibus probat Izquierdo trac. 10. de DEO disp. 31. quest. 4. num. 195. Sic Psalm. 134. vers. 6. Omnia quæcumque voluit, Dominus fecit. Psalm. 17. v. 20. Salvum me fecit, quoniam voluit me. Ecclesiastici 39. v. 8. Si enim Dominus magnus voluerit, spiritu intelligentie replebit il-

illum. Certè, ut nota Izquierdo, SS. PP. hos textus ita exponunt, ut non causa formalis, sed moralis, aut efficiens, seu saltem efficientem applicans, aut expediens, significetur: sicut ita exponunt, ut prorsus videantur dicere, voluntatem DEI completam presupponi ad effectum extrinsecum. Accedit, quod alias sensus esset hic: Omnia, quæcumque DEUS fecit, ea fecit. Salvum me fecit, quoniam salvum me fecit. Si Dominus magnus posuerit actionem repletivam spiritus intelligentie, tunc replebit illam spiritu intelligentie: quæ videntur omnino inconvenientia.

§30. Confirm. 4. Si DEUS potest denominari ab æterno volens absolutè, etiam si complementum absolutè ab æterno non existat, sed tantum per alienationem; tunc etiam, & magis poterit denominari volens conditionate, seu habens decretum subjectivè absolutum, & objectivè conditionatum, etiam si complementum tantum existat per alienationem: sed hoc, saltem in nostrorum principiis, non videtur admittendum: ergo. maj. videtur ab adversariis admitti, imò cùm aliqua talia decreta in Scripturis legantur expressa, ut illud, de quo n. 381. cui adjungi potest illud Psalm. 131. v. 11. Juravit Dominus David veritatem. . . . si custodierint filii tui Testamentum meum. . . . & filii eorum sedebunt super sedem tuam: hæc, inquam, decreta videntur ipsi explicare debere per essentiam Divinam, & per statum conditionatum objecti, tanquam complementum.

Prob. jam min. In primis, ut observat Izquierdo tract. 10. disp. 31. num. 181. & num. 258. datur hac ratione infinita decreta subjectivè absoluta, & objectivè conditionata, quot scilicet dantur scientia media; quia sicut scientia media actu existens ab æterno, & DEUM denominans actu scientem, juxta adversarios nihil dicit, nisi intellectum Divinum necessarium, & statum conditionatum objecti, ita etiam decretum subjectivè absolutum, & objectivè conditionatum, nihil aliud dicit, quam voluntatem Divinam, vel simplicem complacentiam necessariam (si hæc detur) & statum conditionatum objecti &c. tot autem decreta de rebus omnibus, in quavis prudenter conditionate futuris, nostri saltem communius, negant. Accedit aliquid aliud adhuc difficultius: scilicet, non videtur posse explicari libertas DEI circa hæc decreta; nam nec voluntas, nec ipse status conditionatus objecti DEO est liber, quandomunque agitur de actibus liberis creaturae, sicut scilicet objectum scientia media: ergo talia decreta non magis essent libera DEO, quam scientia media directa de nostris actibus, quæ nobis, non autem DEO libera est: hoc autem dici non potest: ergo.

§31. Confir. 5. ex P. Francisco Rhem in Thebibus anno 1678. Dilinge editis. In sententia adversariorum difficillimè, aut omnino non potest assignari discrimen aliquod à parte rei inter scientiam medium, & scientiam visionis: & consequenter neque inter unum decretum subjectivè, & objectivè absolutum: & alterum subjectivè absolutum, objectivè tamen conditionatum; nam sunt eadem prorsus constitutiva, scilicet voluntas DEI necessaria, & objectum, seu actio: atqui objectum, vel actio conditionate existens, & absolutè existens sunt realiter idem, ut pro-

batum num. 435. Si respondeant, etiam nos admittere num. 412. quod objectum scientia visionis, & objectum scientia media, non sint idem: replico distinguendo illatum: non sunt idem adæquate, omitt. inadæquate, neg. nam omne, quod est objectum scientia visionis, est etiam objectum scientia media: sed non vicissim; quia scientia visionis vider actum absolute futurum determinate in specie physice infima, imò in individuo: scientia vero media non vider eum determinate, aut solum, sed indeterminata, disjunctivè, seu cum pluribus aliis ejusdem speciei,

Verum per hoc adversarii non evitant vim istius argumenti; nam etsi actus scientia media tendens in plura objecta, juxta ipsos dici possit habere tot complementa, quot habet objecta, tamen nihilominus semper manet verum, quod, quando datur scientia media, detur etiam complementum scientia visionis, & consequenter detur etiam ista scientia, quod admitti non potest. prob. illat. inter plures illos actus indeterminata acceptos, qui sunt objectum scientia media, est etiam ille determinata acceptus, qui est objectum scientia visionis: cùmque hic non debeat existere per statum ad hoc, ut compleat scientiam visionis: per alienationem autem jam detur, nihil deest ad scientiam visionis, seu, ut DEUS actu denominetur sciens scientiam visionis. Minus adhuc hæc exceptio adversariorum valet in ordine ad decreta DEI, quæ tendunt determinate ad individuum, quod decernunt, & ad quod determinant: adeoque decretum conditionatum, & absolutum habent idem objectum, consequenter etiam idem complementum. Interim tamen ista scientia, atque decreta, sunt saltem antecedenter, realiter separabilia, & potest una sine altera, ac unum decretum sine altero dari, ut negari non potest (& ex hac separabilitate putant adversarii, sententiam nostram efficacissime impugnari) unde concedere nequeunt, quod sint realiter indiscernibilia: quin si identificata forent, sequeretur, DEUM habere innumera decreta omnino absolute contingua circa res nunquam exituras, & quidem non libera: quæ utique non possunt admitti.

§32. Prob. ant. superius 2. DEUS non tantum vult res quomodounque, sed vult propter certos fines, vel suo modo motiva, aut quasi causas morales: vult aliqua tantum permisive, alia intentivè: hoc est, quædam tantum decernit permittere, alia etiam prædefinit: sed hi respectus decreti Divini ad fines, vel motiva, explicari non possunt per complementa extrinseca: ergo. maj. videtur innegabilis, & oppositum dicere, ait Izquierdo tract. 10. disp. 31. num. 213. est DEUM conjicere in indignissimas angustias. min. prob. res ipsa per se, e.g. beatitudo hominis, est prorsus indifferens, ut detur propter merita præcedentia, vel non: peccatum est indifferens, ut permittatur ad ostendendam misericordiam, vel ad ostendendam iustitiam; actus aliquis externus, non peccaminosus, est indifferens, ut à DEO intendatur; quia potest esse occasio boni: vel ut tantum permittatur; quia potest homini esse occasio mali: vel etiam; quia DEO magis placet, poni alium: ergo per ipsa sola objecta non determinatur DEUS ad decernenda ista ob hunc

potius, quam alium finem, ob hoc, vel aliud motivum, intentivè potius, quam permissivè.

Respondent adversarii primo. Quando DEUS vult aliquid propter alterum e. g. sanitatem conferre homini propter preces; tunc determinatio, vel connexio sanitatis cum precibus fundatur in hac veritate conditionata: *Si non darentur preces, non daretur sanitas.* Sed contra: hoc est falsum; nam sèpissimè DEUS concedit aliquid propter preces, tamen concessurus, etiam si non rogaretur, ut est innegabile; alias deberemus dicere, quòd quando DEUS hominibus orantibus ante mensam dat cibos, eos nunquam daret, si non orarent. Item DEUS dat gratiam, ut homo consentiat, datus tamen etiam illam, quamvis homo non consentiret: & hoc semper contingit, quando dat gratiam sufficientem, quam etiam dat eo fine, ut homo bene agat, quamvis iste non velit. Dein potest utique DEUS simul intendere duos fines, saltem in actu primo adæquatos, ita, ut, quamvis desiceret unus, tamen non desiceret effectus. Saltem est innegabile, quòd DEUS possit ita intendere finem, vel rem velle propter duo motiva: quo casu decretum habet specialem modum tendendi, qui non est explicabilis per illam veritatem conditionalem.

Respondent secundò alii, dari in DEO complacentias necessarias de quibuscumque combinationibus possibilibus unius cum altero, tanquam finis cum medio, formaliter infinites (saltem syncategorematice) distinctas, prout scilicet possibles sunt combinationes syncategorematice infinitæ: in actionibus vero dari respectus essentiales, vel transcendentales ad has complacentias, adeoque ipsis actionibus inesse respectum aliquem immediatum ad complacentias, hoc est, cuique actioni speciali ad specialem complacentiam, & consequenter inesse mediatum respectum ad varios fines, unum, vel plures &c. ita, ut una actio habeat respectum ad hunc, vel hos fines, alia vero ad alios &c. ideoque rem produci ex hoc potius, quam alio fine, esse produci per talem, & non aliam actionem.

Sed quidquid sit de hac complacentia, de qua pauca *num. 517.* isti respectus transcendentales communiter, saltem à nostris, in Philosophia non admittuntur, quando agitur de causa finali, vel morali: unde etiam non tantum quælibet actio non debet respicere omnes has complacentias, sed nullas; sicut juxta adversarios effectus ipse indifferens per actionem productus nullas respicit; & planè hi respectus gratis adstruuntur; quis enim credit, esse physicè aliam actionem, si producantur pluviae propter preces in siccitate, quam si producatur propter peccata ad puniendos homines inundantia imbrium? quis credit, meam ambulationem esse intrinsecè aliam, si ambulem propter visitationem templi, quam si pure propter sanitatem? aliam intrinsecè comeditionem, si propter honorem DEI, quam si propter gustum meum comedam?

533. Conf. Visio beatifica datur propter therita: estque ipsa actio vitalis, non producta per aliam actionem: ergo juxta adversarios ipsam deberet habere essentiale respectum immediatum essentiale ad complacentiam de his nactitis, ut dictum est, & consequenter media-

tum ad hæc merita: adeoque deberet non tantum quoad intentionem, sed etiam quoad essentiale aliud prædicatum physicè differre visio concessa ob duo merita ab alia collata ob tria; item deberet differre multò magis visio beatifica parvulorum, qui eam acceperunt ut hereditatem, à visione adulorum, qui eam acceperunt, ut coronam, quod nemo admittit. Conf. 2dō. DEUS peccatum aliquando decernit permettere ad ostendendam suam misericordiam in condonatione: aliquando ad ostendendam justitiam in æterna punitione: ergo peccatum, quod etiam est actio aliqua vitalis, deberet habere essentialem connexionem, aut cum ostensione misericordiæ, seu condonatione, aut cum ostensione justitiae, & punitione æterna: ergo unum esset essentialiter impunibile penitentiæ, alterum esset essentialiter irremissible: cùmque aliquem ex his finibus DEUS semper intendat, omnia peccata, aut unum, aut alterum prædicatum haberent: quod tamen adversarii non facile admittent, nec possunt admittere in hac providentia.

Confr. 3. Anima nostra rationalis creatur, adeoque ex communi, saltem nostrorum, non producitur per actionem distinctam: ergo ipsa deberet habere intrinsecum essentiale respectum ad finem supernaturalem, ob quem de facto producta est: adeoque ipsa esset ens supernaturale, quod non potest ullo modo admitti. Iterum: non potuissent isti homines Adamus, & alii, cum suis animabus, produci in statu puræ naturæ, quod non convenit cum definitionibus Pontificum. Eadem difficultas est in materia prima. Nec dicas, animas tantum esse essentialiter ordinabiles, non autem ordinatas ad finem supernum; nam posito, quod ipsæ existant, datur necessario totum decretum actu ordinans: ergo ipsæ post se trahunt actualem ordinationem, nec possunt sine hac esse: imo, etiam actu non existenter, cùm tamen jam ab æterno detur decretum eas ordinans ad finem supernaturalem, deberent jam esse ita ordinatae.

Confirm. 4. In hac sententia explicari non potest condonatio peccati habitualis purè extrinseca; cùm DEUS, ut hanc faciat, prorsus nihil producere debeat. Dicunt, ipsam revelationem hujus condonationis posse esse complementum decreti condonativi. Sed in primis revelatio supponit condonationem jam factam, & non constituit. Dein, unde probatur, quod DEUS id semper revelare debeat; cùm utique, saltem absolute, plures casus sint possibles, in quibus talis revelatio dari non debeat? Cetero non video, cur non saltem in statu puræ naturæ potuisset revelationem omittere, maximè circa peccatum leve. Eadem difficultas esse videtur in explicanda purè extrinseca relaxatione, vel remissione voti.

534. Probatur idem anteced. 3. DEUS non tantum est liber ad volendum, sed etiam ad nolendum, & quidem ad positivè nolendum omnia: sed hoc non potest explicari in adversa sententia: ergo, maj. est S. Thomæ 1. contra Gentil. c. 81. ubi sic ait. Potest igitur DEUS velle non esse quamcumque rem aliam præter se: & loquitur de quacunque re collective; hoc enim claram probat ejus ratio, quod scilicet, quacunque re deficiente, non tollatur totaliter ratio boni
respe-

respectu DEI, quæ nunquam tollitur à DEO, si maneat ipse, etiam sublatis omnibus collectivè creaturis. Eadem maj. planè videtur supponi à SS. Patribus, qui certè libertatem DEI perfectissimam statuunt circa creanda, vel omittenda, inque eandem voluntatem Divinam referunt facta, & non facta &c. qui certè nunquam negassent DEO possibile hoc decretum positivum: *Nolo creare ullam creaturam; quia nulla indigo.* Sed hec maj. confirmabit adhuc magis ex paulo post dicendis, min. videtur satis clara; cùm pura negatio non aliud præstaret, quām puram omissionem; nisi quis velit dicere contra communem, quod negationes sint aliquid positivum, scilicet ens diminutum.

Conf. DEUS est liber ad nolendum aliquid, vel omnia ex hoc potius, quām alio fine, ex uno, vel pluribus: ergo est liber ad positivè nolendum omnia, & ad decretum, quod non potest compleri per aliquid extrinsecum. ant. negant Quirios, Platelius, & alii: sed Izquierdo træt. 10. disp. 31. num. 244. ait, hoc esse dare manus, & devorare absurdum, pro quo vitando tam multa sint inventa. Arriaga autem disp. 28. secr. 1. subsecr. 6. num. 42. ait, hanc responsionem esse improbabilem. Et sanè nuquam credam, SS. PP. hoc DEO negaturos fuisse: certè longè citius admisissent aliquid mysterium in DEO (cūm aliás in admittendis mysteriis non fuerint adeò difficiles) quām ita restrinxissent libertatem Divinam, in qua tamen omnes agnoscunt magnum mysterium. Et quis neget, DEUM posse intendere hos, vel illos fines, dum nullus, neque ad velle, neque ad nolle, necessitat? Et quālo (ut rectè Haunoldus l. 1. num. 342. ait) cur DEUS non potuisset sic decernere: *Nolo creare mundum; quia video lapsurum Adamum, quamvis non curarem lapsum Luciferi?* cùm præsertim, ut ait Arriaga, nolito alicuius rei possit esse utilis ad diversos fines.

535. Unde non potest recurri ad puram omissionem liberam; per hanc enim nunquam explicari potest, quod DEUS aliquid nolit ex hoc potius, quām ex alio fine; quia ad hoc requiriatur manifeste specialis modus tendendi. Si fors dicas, DEUM tantum cognoscere illos fines, non tamen actu voluntatis in illos tendere, ut dicitur de pura omissione libera voluntatis creatæ. Resp. 1. redire difficultatem de ipsa scientia, ut paulo post patebit: 2. esse valde absurdum dicere, quod DEUS necessariò debeat purè omittere, & non possit positivè nolle; cùm utique DEO debeat possibile esse etiam materialiter perfectius exercitum libertatis suæ, & utique perfectius sit positivè nolle, quām purè non velle: imò ex hac ratione Arriaga disp. 27. num. 87. de DEO. Et disp. 29. num. 23. infert, in DEO non posse dari puram omissionem liberam, quamvis n. 426. ei quoad hoc non consenserimus.

536. Conf. Casu, quo DEUS nihil creasset, & in æternum nihil creare voluisset, habuisset tamen eandem scientiam medium, quammodò habet, positivè talem, & quidem contingentem: per quid autem tunc suisset completa? Adversari videntur respondere per statum conditionatum objecti. At præter jam dicta num. 530. Et 531. hæc responsio videtur mihi valde difficilis ex eo, quod hac ratione denominatio

DEI scientis nunquam per totam æternitatem suisset data tota per statum, & tamen DEUS debuisset ab æterno, & in æternum dici actualiter sciens scientia contingentia: unde neque fuisse nominatio successiva, sicut annus, & mensis, quorum partes saltem successivè debent omnes realiter existere: sed DEUS actualiter sciens Scientia contingentia per totam æternitatem nihil habuisset per statum, nisi scientiam necessariam: quod sanè est magnum, & mihi imperceptibile mysterium.

537. Argumenta hucusque allata putat servare Martinez in manuscriptis, & alii, præser-tim Recentiores, confugiendo ad certum modum, quem asserunt habere omnes illos respectus, & quasi tendentias, quas nos tribuimus terminationi: & isto volunt compleri volitionem Divinam. Nec sunt solliciti, in quo subjecto recipiatur, quamvis in DEO recipi non possit; nam etiæ esset in concavo lunæ, parum eorum interesset. Alii verò hunc modum vix non explodunt. At ego eum, non quidem expoldendum, sed nec sufficiemtē existimo huic difficultati solvendæ. Et in primis unus tantum adstrui nequit; nam deberet saltem unius completere scientiam medianam, qua compleri non potest tantum per statum conditionatum objecti, ut non inefficaciter hucusque videtur ostensum: quo posito, scientia media debet habere aliud complementum, quām decretum, aut scientia visionis; quia tota separabilis est, & etiam tota præsupponitur ad decretum DEI: & hic etiam modus complens scientiam medianam, deberet esse impeditibilis, & determinabilis ab homine; aliás manifestè rueret libertas humana: alter deberet completere decretum DEI, & scientiam visionis. At modus complens scientiam medianam non levem patitur difficultatem ex eo, quod esset creatura, saltem aliquando absolute existens, vel exstituta antecedenter ad omne liberum decretum DEI: nec esset liber DEO; quia scientia media DEO libera non est, & decretum liberum antecedit. Et quamvis forte dici possit esse subjectus libertati Divinæ quoad tempus existentia (quia juxta adversarios denominatio scientis est successiva, nec exigit omnes partes simul existere) tamen non esset subjectus libertati Divinæ quoad existentiam simpliciter talem; quia tandem deberet aliquando necessariò existere; cùm denominatio successiva saltem exigit aliquando omnes partes dari: & hoc autem non puto conforme esse menti SS. PP. 2dō difficultissime explicatur, quomodo hic modus non præsupponat jam scientiam DEI de futuris, ut (cūm absolute necessarius non sit) possit à DEO, directo per illam scientiam, contingenter produci: & quidem potius hic habens connexionem cum tot infinitis conditionatè liberè futuris, quām aliis habens connexionem cum aliis, & insuper salva libertate. Certè juxta adversarios videtur caco modo debere produci, vel quasi resulbare ab omnipotenti DEI, supposita futuritione conditionata actuum, vel effectuum creatorum, quæ videntur nullatenus admittenda.

538. Ulterius argumenta nostra, saltem plura, hunc, vel hos modos, quicunque admittantur, impugnant; nam & isti non possunt existere ab æterno: & in tempore deberent esse exer-

exercitum non tantum libertatis, sed eodem modo omnipotentiae Divinae: nec videntur congrue communi opinioni, existimanti, totum concretum volentis, scientis &c. esse vitale: minimè autem per hos modos explicari potest decreatum DEI omnia nolentis; quia tunc etiam nollet hunc ipsum, vel hos ipsos modos: quo casu etiam nullatenus posset per eos compleri scientia media, ut patet consideranti. Antequam autem dicerem (ut aliqui videntur dicere) quod DEUS, quando nollet quidquam producere, tamen debeat producere modum aliquem, qui compleat ejus volitionem, adeoque, quod DEUS non possit esse per omnem æternitatem à parte pòst sine omni creatura: antequam, inquam, hoc dicere, mallem admittere, nescio, quot mysteria in DEO; quia videtur mihi nullo modo congruere hæc assertio SS. PP. aut communis Theologorum opinioni, de quo videatur Izquierdo *tract. 10. disp. 31. num. 68.* ubi ait, se existimare, esse de fide, quod DEUS potuerit per totam æternitatem nihil extra se producere.

Confirm. Si DEUS nihil crearet præter illum modum, deberet hic esse identificatus cum sua duratione, adeoque ab intrinseco æternus: item cum sua ubicatione, adeoque immobili: vel deberet dici, DEUM debere, plura, & plura entia modalia semper producere. Hic modus non haberet subjectum, quod videtur esse contra essentiam modi: vel DEUS deberet etiam substantiam aliquam producere. Si etiam dicas, eum supernaturaliter conservari posse sine subjecto, tamen non esset, nec substantia, nec accidens, adeoque in genere entis incognito antiquis, prob. non esset substantia; quia hæc exigunt accidentia, quamvis iis possit supernaturaliter spoliari: hic autem modus omnia à se distincta excluderet: neque esset accidens; quia hoc saltem exigit naturaliter inesse subjecto substantiali: hic autem modus omnem substantiam excluderet.

Varia alia argumenta adducit Izquierdo *loc. cit.* Ulloa, & alii, quæ brevitatis causa omitto. Addo solum, quod adstruentes complementa extrinseca hinc inde magnas difficultates incurant circa varias Theologicas opiniones, & ut ait Izquierdo *tract. 10. disp. 31. quest. 4. num. 262.* quasi compeditibus præpediti incedant: unde, cum utrinque occurrant difficultates maxima, malim saltu uno eas transfilire, post quas planior dein via occurrit, quæque, saltem mihi, existimatur à SS. PP. magis indiget: & hinc mihi videtur nostra sententia præ opposita defendenda; quia aliqua defendi debet. Quid absolute verum sit, patebit, ut speramus, in cœlis.

ARTICULUS IV.

Respondeatur objectionibus.

§39. **O**B. 1. Evidens signum distinctionis realis est mutua separabilitas: sed inter essentiam Divinam, & volitionem liberam mundi, datur mutua separabilitas: ergo datur distinctio realis. Confirm. Separabilitas quoad locum, vel tem-

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

pus, est evidens signum distinctionis realis: ergo etiam separabilitas quoad existentiam. Resp. dist. maj. est signum distinctionis separabilitas essentialis, seu quoad essentiam. conc. maj. separabilitas tantum terminativa, seu quoad terminationem, aut denominationem, & quidem separabilitas tantum antecedens, non consequens. neg. mai. & dist. min. datur separabilitas essentialis, seu quoad essentiam. neg. min. tantum terminativa, seu quoad ad terminationem, vel denominationem, & quidem tantum antecedens, non consequens. conc. min. & neg. cons. Sensus distinctionis patet ex num. 522. Hoc argumentum, ut Gormaz, ait, est petitio principii; quia adversarii afflunt tanquam principium, quod aliquid tantum terminativè separabile non possit esse identificatum DEO, idque ulterius non probant.

Ad confirm. neg. cons. Quæ separantur quoad locum, vel tempus, sunt necessariò creaturæ; DEUS enim est necessariò æternus, & immensus: ergo separantur simpliciter quoad essentiam; neque enim in creatis admitti debet mysterium simile mysterio Trinitatis. Ubi tamen nota, nos non admittere, quod terminatio, & essentia Divina distinguuntur quoad existentiam, in hoc sensu, quasi darentur duæ illarum existentie separabiles; hoc enim est falsum: sed tantum, quod essentia sit necessariò identificata existentia, terminatio vero potuisse illi existentia non identificari, adeoque nullam habere existentiam. Dices: ergo juxta nos aliquid, quod de facto est DEUS, scilicet volitus mundi, potuisse non esse, & quod defacto non est, scilicet nolitus, potuisse esse DEUS: hoc est imperceptibile: ergo. Respondeat iterum Gormaz, hoc argumentum esse petitionem principii: ego dist. 1. part. illati, potuisse non esse essentialiter. neg. tantum terminativè. conc. dist. etiam 2. part. antecedenter. conc. consequenter. neg. illatum. & dist. sic min. subsumpta, neg. cons.

§40. Ob. 2. Mysterium SS. Trinitatis est longè aliud, quām nos singimus mysterium libertatis Divinæ: ergo non est paritas ab uno ad alterum. prob. ant. In illo mysterio tantum verificatur, quod duo realiter distincta identificentur realiter in tertio: non vero, quod duo realiter distincta sint divisim identificabilia eidem tertio, ita, ut unum sit, & alterum non sit, seu non existat: ergo. Resp. dist. ant. est aliud materialiter. conc. ant. formaliter. neg. ant. & cons. ad prob. neg. cons. Utique non conveniunt duo hæc mysteria quoad omnia, sed in eo, quod duo realiter identificata non convenient quoad omnia prædicata: e. g. in priori *Natura est communis, filiatio non est communis; natura non est producta, filiatio est producta.* in 2do *natura est necessaria: terminatio est contingens.*

Quod autem in mysterio priori omnia realiter identificata simul existant: in 2do autem etiam quidem realiter identificata simul existant, seu simul sint: non vero simul sint, quæ realiter antecedenter identificabilia fuerunt, ostendit quidem, esse hoc mysterium materialiter, sed non formaliter aliud; neque etiam difficultius; quia, ut recte Ulloa de DEO *disp. 1. num. 79.* in contradictoriis non datur magis, & minus: ergo si possunt in Divinis vinci prædicata priora, poterunt etiam

Q

po.

posteriora: nec videtur minùs difficulter perceptibilis mediata distinctio à se ipso, quām separabilitas à se ipso; quia tota difficultas etiam separabilitatis à se ipso oritur ex eo, quod idem non possit simul esse, & non esse: quod eodem modo apparenter opponitur mediata distinctioni: vide P. Rhem num. 39. Differentiae autem materialis inter hæc mysteria ratio est, quod Relationes Divinæ non sint opposita quoad existentiam; sed potius essentialiter petant coexistere: at verò terminationes liberæ opponuntur quoad existentiam; quia DEUS non potest simul idem velle, & nolle: Ubi nota axioma illud: *In DEO omnia sunt communia*: hoc est, identificabilia, vel identificata: utique intelligendum esse de iis, quæ simul existunt: non verò de iis, quæ non existunt: quare nolitio, & volitio non debent posse invicem identificari.

541. Ob. 3. Non existere essentiam est non existere rem ipsam: ergo etiam existere essentiam, est existere rem ipsam: atqui essentia actuum contingentium omnium possibilium in DEO existit: ergo existunt omnes actus contingentes DEI possibles, adeoque etiam nolitio mundi: & quidem necessariò; quia ejus essentia necessariò existit: quod est falsum. Resp. retorquendo argumentum. Producit essentiam, est produci rem ipsam: ergo non produci essentiam, est non produci rem ipsam: ergo, cùm essentia non producatur, neque productum filiatione. Resp. 2dō, dist. 1. conf. in creatis, conc. in Divinis, neg. conf. non enim omnia prædicata sunt communia. Ant. concedi potest; quia nulla deficit, aut producitur essentia, nisi sit creata, in qua non admittitur distinctio virtutis.

542. Ob. 4. Quod existit, ut potuisse non existere, producitur: sed sic existit libera volitio DEI: ergo. Confir. 1. Quod existit, ut potuisse non existere, imperfectè existit, & est imperfectio: ergo non potest identificari DEO. Confir. 2dō ex Pallavicino. Talis volitio posset à DEO contemni: ergo non est aliquid Divinum. Confir. 3. Talis terminatio haberet existere, sive esse, ex beneficio DEI: ergo esset creatura. Resp. dist. maj. Quod existit, ut potuisse non existere quoad essentiam. conc. maj. quoad terminativam tantum, neg. maj. & dist. sic min. neg. conf. Adde, quod omne, quod producitur tanquam creatura, vel ens ab alio, possit etiam consequenter iterum destrui, vel non existere, saltem de absoluta DEI potentia, quod non convenit huic terminacioni.

Ad 1mam confir. redit eam distinctio; cùm enim libera volitio DEI, supposito, quod existat, habeat identificatam essentiam, & existentiam Divinam infinitè perfectam, non potest imperfectè existere. Neque contingens, aut defectibilis tantum terminativa, & secundum quid, atque duntaxat antecedens, ut ait Gormaz num. 818. est imperfectio: sed aliquid requisitum necessarium ad conciliandam libertatem Divinam cum simplicitate. Neque est opposita perfectioni simpliciter infinitæ ex hoc ipso, quod cum ea si identificabilis. Sed neque esset in DEO major perfectio, si volitio non esset terminativè defectibilis; quia tunc ipse non esset liber.

Ad 2dam confir. dist. ant. posset contemni

quoad essentiam. neg. ant. quoad terminativum; subdist. antecedenter, aut quando non existeret. omitt. ant. consequenter, & quando existit. neg. ant. & dist. conf. non est aliquid Divinum antecedenter, & quando non existit. conc. conf. consequenter, vel quando existit. neg. conf. Responsionis explicatio habetur ex num. 522. & seq. Ad 3. confirm. dist. ant. habaret ex beneficio DEI esse indistinctum ab essentia Divina. omitt. ant. distinctum. neg. ant. & conf. Haunoldus num. 360. ait, non terminationem accipere beneficium: sed per eam alii tribui beneficium, eamque se habere ut quo, non ut quod. Verbo: si per hos terminos non intelligitur aliud, quām esse in libera potestate DEI, ut potius detur terminatio volitionis, quām nolitionis, totum admittitur: si aliquid amplius, explicetur etiam clariū.

543. Ob. 5. Implicat, ut DEUS sit indifferens ad esse DEUM, vel non esse DEUM: atqui hoc juxta nos contingeret: ergo. prob. min. Volitio Divina est DEUS: sed volitio Divina est indifferens, ut sit DEUS: ergo DEUS est indifferens, ut sit DEUS. Resp. retorq. arg. Implicat, ut DEUS sit distinctus ab essentia Divina: sed hoc contingeret juxta adversarios, utpote Catholicos: ergo. prob. mi. Filius est essentia Divina: sed Pater est distinctus à Filio: ergo Pater est distinctus ab essentia Divina: atqui Pater est DEUS: ergo DEUS est distinctus ab essentia Divina. Scilicet hic modus argumentandi non procedit in Divinis, ubi non semper identificata continentur in omni prædicato. In forma conc. maj. neg. min. ad prob. dist. maj. volitio est DEUS, cum aliqua tamen distinctione virtuali ab essentia, vel cum discrepantia in aliquo prædicato. conc. maj. sine ista. neg. maj. & dist. min. est indifferens volitio essentialiter sumpta. neg. min. terminativa sumpta. subdist. antecedenter. conc. mi. consequenter. neg. mi. & conf. Nec dicas, pure Divinum esse pure necessarium; hoc enim ipsum est, quod negamus, addita tamen semper solita modificatione.

544. Ob. 6. Si possunt identificari essentia simpliciter necessaria, & actus contingens, possunt etiam identificari ens aeternum, & temporale: sed hac ratione volitiones Divinae non deberent esse ab aeterno: ergo. Resp. retorq. arg. Si potest identificari Filius productus, & natura non producta: id quod est Pater, & Filius realter distinctus à Patre &c. potest etiam identificari ens temporale, & aeternum: quamcumque adversarii dabunt disparitatem, serviet illa etiam nobis. In forma neg. maj. Ratio negligandi imprimis est ipsa authoritas gravissima SS. PP. & Theologorum, afferentium, quod, quidquid in DEO est, aeternum sit, à qua recedere non licet: imò neque contra istam authoritatem admittenda sunt mysteria in DEO, aut distinctiones virtuales, vel discrepantiae in prædicatis. Cùm ergo, quidquid in DEO est, habeat existentiam aeternam, nec sit ulla proflua ratio dicendi, quod existentia aeterna non communicet prædicatum aeternitatis cuilibet identificato, non est ulla ratio dicendi, quod non omnia sint aeterna: temporale autem aeternum esse non potest, adeoque nec aeterno identificari. Rursus, si temporale identificaretur DEO aeterno,

æterno, deberet ipse prius existisse sine illo temporali, & postea per identitatem acquirere istud: hoc autem esset aperte mutari, quod DEO repugnat: ergo.

545. Dices: Juxta nos DEUS esset mutabilis: ergo, prob. ant. DEUS potuisse habere nolitionem mundi: sed tunc fuisse alius DEUS, adeoque mutatus: ergo, Conf. 1. Si DEUS in tempore iden-tificaret sibi aliquam nolitionem, mutaretur: ergo, si potuit ab æterno eam sibi identificare, potuit ab æterno mutari. Confir. 2dō. Si Spiritus Sanctus non procederet à Filio, esset alius, & mutaretur: ergo etiam mutaretur DEUS, si haberet nolitionem, quam modò non habet. Resp. Quomodo ergo adversarii ostendunt DEUM esse magis immutabilem, quam sit homo, ex quo capite eos impugnat Izquierdo? nam immutabilitas tandem stat juxta ipsos in hoc, quod detur DEUS, & verum semper sit, rem fuisse, vel esse: quæ immutabilitas datur ferme in quolibet homine. 2dō quomodo non mutatur juxta ipsos volitus DEI, quando objectum destruitur? Sed quidquid de hoc sit, neg. ant. ad prob. neg. min. Sicut non est alius DEUS Pater, & alius Filius, quamvis ille habeat Paternitatem, & iste Filiationem: ita non est alius DEUS nolens, & alius volens, quamvis sint diversæ terminations; quia scilicet manet eadem essentia Divina, antecedenter capax identificanti sibi terminationem, aut volitionis, aut nolitionis.

Ad 1mam confirm. conc. ant. ex dictis num. 544. neg. conf. & paritatem. Non mutatur illud, quod a parte rei semper eodem modo se habet: atqui DEUS semper à parte rei, in omni instanti imaginabili, eodem modo se habet, & solum in signo aliquo rationis potuisse alter, terminativè tantum, se habere, non transiendo ab uno statu ad alium, vel ab una terminazione ad aliam, aut à privatione unius ad habitum; sed unum statum præ alio immutabilitate affirmendo, unam terminationem præ alia pro tota æternitate sibi identificando. Ad 2dam confirmat. retorique arg. & quero, quare Pater, non procedens à Filio, non sit alius DEUS, quam Spiritus Sanctus ab eo procedens. Debet responderi; quia est in ipso eadem immutata essentia; at si Spiritus Sanctus non procederet à Filio, mutaretur essentia DEI; quia hæc, ut ex fide habemus, modo tantum est capax identificanti sibi unam Personam procedentem, à solo Patre; in altero autem casu esset capax identificanti sibi duas. At vero essentia Divina est antecedenter capax sibi identificanti non tantum unam, sed duas terminations, non quidem simul, sed divisi; nam essentia Divina exigit posse, tum velle, tum nolle. In forma neg. conf. Hæc responsio suo modo etiam applicari potest ad 1mam confirmat; nam etiam essentia Divina non est capax identificanti sibi aliquid temporale.

546. Ob. 7. Ariani, ut probarent, Verbum Divinum, seu Filium DEI, esse creaturam, dicebant, eum contingenter, & liberè existere; at vero SS. PP. ut tuerentur, eum esse DEUM, & Patri consubstantiale, defendebant, eum necessario existere: ergo SS. PP. admittebant, quod omne contingenter existens, non sit DEUS: sed volitus libera ita existit: ergo. Resp. cum Hau-noldo, Gormaz, & aliis dist. 1mam. part. ant.

dicebant, eum contingenter existere tantum quoad terminationem aliquam. neg. etiam quoad essentiam. conc. dist. etiam partem 2. ant. SS. PP. defendebant, eum necessario existere quoad essentiam. conc. quoad omnia prædicta Filii quæ talis; subdist. inferendo id præcisè ex reali identitate cum DEO. neg. ex aliis rationibus. conc. ant. & neg. conf. at subsumptum dist. volitus libera contingenter existit quoad essentiam. neg. secundum quid, quoad terminationem, & tantum antecedenter. conc. & neg. ult. conf.

547. Ariani, ut refert D. Athanasius, ita discurrebant cum mulierculis. Habuistine filium, antequam pareres. Illis respondentibus, quod non; inferebant: ergo tu major natu es filio tuo: ergo etiam Pater Divinus major natu est Filio suo, seu Verbo. Quare, ut Filium Patre minorem facerent, voluerunt, eum nasci in tempore, & liberè, non aliter, ac generantur homines à suis parentibus. Econtra SS. PP. ut tuerentur Filium Patri æqualem, dicebant, esse generatum ab æterno, & necessario, ac esse inseparabilem à Patre. Sic Toletanum XI. Nam si attendamus illud, quod Scriptura Sancta dicit de sapientia: splendor est lucis æternae: sicut splendor luci videmus inseparabiliter inherere, sic contitemur, Filium à Patre separari non posse. S. Augustinus contra Maximum Arianorum Episcopum l. 3. c. 14 paulò ante medium de Filio Di-vino ait: Non natus ex tempore, sed gignenti co-ternus, sicut splendor ab igne genitus gignenti mani-festatur æquevus: qua ratione PP. ostenderunt, Patrem Divinum non necessario esse priorem tempore, quam Filium.

Tam Ariani, quam SS. PP. loquebantur maximè de Filio, concretivè sumpto, hoc est, de ipso, ut involvente essentiam; de quo utraque pars maximè erat solicita: illi, ut probarent, Filium habere essentiam, & substantiam aliam à Patre: isti, ut monstrarent, Filium esse Patri consubstantiale. Ariani volebant, Filium, concretivè sumptum, esse generatum in tempore; sic enim fuisse alterius essentiae; quia nihil temporale potest identificari essentiae Divinae ex num. 544. SS. PP. maximè contendebant, ut Filium tuerentur æternum, & ab æterno genitum, & hoc maximè probant textus allati ab Aldrete disp. 9. de voluntate DEI sect. 3. quod minimè negamus.

548. Quod si quæstio instituatur de ipsa Personalitate Filii ut distincta ab essentia, etiam concedo, assertam esse à Patribus necessariam, & indefectibilem: at nego, hoc eos intulisse præcisè ex eo, quod ipsa sit realiter identificata cum essentia Divina: sed intulerunt tum ex hac identitate, tum ex aliis rationibus, saltem implicitè, aut tacite subintellexi, scilicet illis, quibus in tractatu de Trinitate probatur, Filium à Patre non liberè, sed naturaliter, adeoque indefectibiliter genitum. e. g. ex eo, quod Filius sit sapientia, & virtus Patris, & Pater non potuerit esse sine sapientia, ac virtute, probant SS. PP. (quos tacito nomine refert, & sequitur S. Augustinus de Trinitate l. 6. c. 1.) quod non potuerit esse sine Filiō &c. de quibus rationibus vide Ruiz de Trinitate disp. 92. per totam.

Rursus Patres saltem subintellexerunt, Personalitatem Filii non esse exercitum liberum vo-

Iuntatis Divinæ, neque supponere exercitium libertatis creatæ, aut Divinæ, ut supponunt aëlis contingentes intellectus Divini: aliunde autem esse realiter identificatam essentiæ, nec esse ullam necessitatim admittendi in ea Personalitate novum mysterium defectibilitatis, etiam tantum terminativæ, & secundum quid, ac etiam duntaxat antecedentis. Tandem necessitas Personalitatis Divinæ, si non habereur ex ratione, sufficientissimè haberetur ex traditione, quæ est aliqua species revelationis Divinæ: & ex hac potuerunt Patres asserere, Personalitatem Filii necessariam esse: quæ tamen traditio, vel revelatio non habetur circa terminaciones contingentes, de quibus loquimur. Imò, an terminatio liberæ volitionis DEI, talis vel talis sit, Patres formaliter non examinârunt, nec declarârunt: quamvis ita de libertate Divina passim loquantur, ut putemus, eos potius nostram, quam adversam tentientiam amplexuros fuisse, si quam amplexi fuissent.

549. Dices. i. SS. PP. contra Arianos ita argumentabantur: Filius est DEUS: ergo necessariò existit: ergo non potuit non esse: ergo non potuit liberè produci: sed hæc argumentatio juxta nos esset nulla: ergo. Respondeo. Arriaga quidem ait, SS. PP. ita argumentatos fuisse, sed non probat: nec etiam textus adducti ab Aldrete citato num. 547. id probant: & SS. Patres potius volebant probare, quod Filius sit DEUS, quam ex hoc alia prædicata inferre; nam, si Ariani admississent, Filius esse DEUM, de aliis difficultas non fuisse. Unde Filius esse necessariò genitum, fuit responsio data à SS. PP. ad argumenta Arianorum; cum enim isti vellent probare, eum esse Patrem minorem quoad ætatem, eoquod voluntariè, seu liberè genitus sit, sicut productæ sunt creaturæ in tempore, SS. PP. respondebant, Filius esse necessariò genitum, sicut nascitur Splendor ex luce, vel etiam lux ex sole, adeoque non debere esse ætate minorem.

Dein, si etiam ita argumentati fuisse, maximè volebant inferre, quod existentia ipsius sit necessaria, & indefectibilis, adeoque eadem cum substantia, vel essentia Patris, quod negabant Ariani: nos vero facile admittimus; nam etiam essentia volitionis liberæ est necessaria, ut sepe jam dictum est. Nec dicas, PP. supposuisse, quod nulla terminatio, vel prædicatum possit identificari essentiæ Divinæ, quod non sit æternum, ac necessarium; nam quod nihil non æternum, possit DEO identificari, hoc quidem facile concedimus: quod nihil non absolute, & antecedenter etiam necessarium possit DEO identificari, negamus, Patres supposuerunt: sed ad summum supposuerunt, quod nihil, quod sit Filiatio, & non sit absolute necessarium, possit DEO identificari. Cur autem potius Filiatio, quam aliud prædicatum, debeat necessaria esse, defunximus est, ut dictum n. 548. ex aliis rationibus, & vel maximè ex traditione, vel revelacione. In forma om. prim. enthym. dist. mi. subsumpt. argumentatio est nulla, si sumatur in sensu legitimo neg. min. in alio sensu. omitt. min. & neg. cons. Scilicet debent subintelligi illa, quæ diximus, & argumentatio erit optima. Quod autem SS. PP. eas rationes non expresserint, ideo factum; quia non erat opus; nec enim erat de-

his controversia, & si Ariani admississent, Filium Patri esse consubstantiale, non fuissent difficiles in admittendo, Filium à Patre esse inseparabilem; cum mysterium libertatis Divinæ non facile transtulissent ad Filiationem. Imò de hoc forte Ariani non cogitârunt, qui de essentiæ Filii maximè cum SS. Patribus contendebant.

Dices 2. Ariani docuerunt, Verbum esse Filium voluntatis DEI, seu esse liberè productum: SS. Patres hoc negârunt: ergo nihil liberè productum potest DEO esse intrinsecum: atqui terminatio contingens esset liberè producta, & intrinseca DEO: ergo. Resp. conc. imo. enthymem. neg. min. subsumpt. quia terminatio non est producta; alias foret nova Persona, distincta à producente: sed tantum est identificata. Dein jam responsum à n. 546. ad id, quod objectum de Filiatione, seu Verbo liberè productu. Ut tamen pateat, quid Ariani voluerint dicere per hoc, quod Verbum sit Filius voluntatis, adscribo verba S. Hilarii Pictaviens. libro contra Constantium jam vitâ fundum circa med. editionis Parisiensis a. 1685. folio 293. ubi de Conciliabulo Seleucensi, & de vocibus Homousios & Homios scribens, refert responsum cuiusdam Ariani ad suam questionem: Ego, ait, quendam eorum, qui forte ad me pertendant accesserat, quasi ignorans rerum gestarum percontatus sum, quid sibi vellet istud, ut, qui unam substantiam Filii esse cum Patre damnassent, vel esse similis substantie degassent, dissimilitudinem damnarent. Tunc mihi ait, Christum DEO similem non esse, sed similem Patri esse. Rursus hoc obscurius mihi videbatur. De quo cum iterum interrogarem, tunc haec ita locutus est. Dico, eum dissimilem DEO esse, similem Patri posse intelligi; quia Pater voluissest creaturam sibi simili modo creare, que similia sibi vellet, & idcirco similem Patri esse; quia voluntatis est potius Filius quam Divinitatis; dissimilem autem DEO esse; quia neque DEUS esset, neque ex DEO, id est, de substantia DEI natus esset. Hac audiens bebi, neque credidi, donec publicè ex consensu omnium eorum prophanissime his similitudinibus ratio prædicaretur. Ex quo patet, Arianos per Filium voluntatis non intellexisse, nisi creaturam voluntati Divinæ conformia volentem producam: qualem esse Christum negâsse Patres nemō dubitat.

550. Ob. 8. Volatio DEI necessaria, est simpliciter infinita in volendo: ergo sine alia terminazione etiam vult contingens. Confir. Juxta nos DEUS posset crescere quoad velle: hoc non potest dici: ergo. Resp. dist. ant. est infinita in volendo intra suam lineam. conc. ant. extra illam. neg. ant. & neg. cons. Simile quid respondemus de scientia Divina num. 299. Ad conf. neg. maj. Crescere significat additionem successivam, quæ in DEO non datur. Si autem per crescere tantum intelligas habere ab æterno plura decreta, in primis minus propriè loqueris: dein in nostro systemate tantum est unum realiter, & virtualiter decreta, quo DEUS potuit plura, vel pauciora pro libitu decernere, in quo nihil est absurdum. Si etiam supponas decreta virtualiter distincta, juxta Autores ea admittentes non est absurdum, admittere, quod DEUS possit habere pro libitu plura, vel pauciora talia decreta.

551. Ob. 9. Si terminatio contingens voluntatis esset realiter identificata DEO, deberet habere omnes perfectiones simpliciter simplices, vel absolutas: atqui ita non potest habere: ergo, prob. mi. Inter perfectiones simpliciter simplices, & absolutas etiam est esse absolute necessaria: item posse identificari voluntatis actu existenti: atqui has perfectiones non potest habere terminatio contingens voluntatis, ut patet: ergo. Resp. rorq. arg. Inter perfectiones absolutas etiam est esse communicabile tribus, esse identificabile cum Filio: sed has non potest habere Paternitas: ergo. In forma dist. maj. terminatio deberet eas perfectiones habere identicè, substantivè, & neutraliter, conc. maj. deberet habere denominativè, vel adjectivè, neg. maj. & dist. sic mi. neg. conf. ad prob. dist. iterum mi. ut prius, & neg. conf.

Prædicta, quæ competit naturæ, ut virtualiter, vel certè, ut quidam volunt, speciali modo formaliter, distinctæ à Personalitatibus, vel terminationibus contingentibus, non debent haberi à Personalitatibus, vel terminationibus denominativè, vel adjectivè, seu ita, ut illa prædicta possint eas terminations, vel Personalitates, immediate denominare, vel tanquam adjectiva istis attribui; neque enim verum est: *Paternitas est communicabilis tribus: est identificabilis Filio;* & pariter neque verum est: *Volitio mundi est absolute necessaria: est identificabilis nolitioni ejusdem mundi.* Sed ea prædicta debent tantum haberi ita, ut per modum substantivi possint prædicari: & sic verum est: *Paternitas est communicabilitas cum tribus: Volitio est absolute necessitas existendi: item Volitio est antecedens identificabilitas cum nolitione:* scilicet est essentia Divina, quæ est communicabilis tribus, absolute necessaria, & identificabilis antecedenter nolitioni. Hac responso supponit distinctionem virtualem inter prædicta necessaria, & contingentia, quam dati infra probabimus disp. 5. de Trinitate. Qui eam distinctionem negant, distinguunt maj. deberet habere eas perfectiones ipsa terminatio formaliter accepta, neg. realiter accepta, conc. Sed hanc responsonem non sufficere, infra ostendemus.

552. Ob. 10. Vel terminatio contingens, ut distincta ab essentia, est perfectio, vel non est perfectio: neutrum potest dici: ergo, prob. min. Si est perfectio, tunc tam terminatio voluntatis, quam terminatio nolitionis erit perfectio: sed utramque DEUS habere non potest: ergo datur in DEO privatio a ieijs perfectiis, e. g. nolitionis, quod dici non potest; cùm DEUS debeat esse summè perfectus. Si autem non est perfectio, tunc erit imperfectio, quæ DEO repugnat: dein videtur ex se absurdum dicere, quod id, quod est realiter DEO identificatum, non sit perfectio. Resp. conc. maj. neg. mi. ad prob. aliqui admittunt, illam terminationem, ut distinctam ab essentia, esse perfectionem: alii negant, prout scilicet sentiunt de Paternitate, ac Filiatione, & Spiratione passiva in Divinis, quas aliqui volunt esse perfectiones, etiam prout sunt distinctæ ab essentia: alii negant, esse perfectiones, prout sunt distinctæ: sed ajunt, esse quidem perfectas, vel habere perfectionem, sed tantum illam, quæ est essentia, sicut sunt

existentes per unam existentiam, non autem habent plures existentias, de qua re videatur Mūniessa de essentia, & attributis DEI disp. 3. seq. 4. & Ulloa de DEO disp. 2. cap. 6. & seq. Cum his, & aliis inferius disp. 5. de Trinitate dicam & ego, non esse perfectiones virtualiter distinctas ab essentia; neque tamen propterea sunt imperfectiones; sed ad summum erunt prædicta neutra. Hac ratione facile ostenditur, in DEO nunquam dari privationem perfectionis. Sed de hoc plura suo loco.

553. Qui admittunt has terminations, etiam ut virtualiter distinctas, esse perfectiones, ad primam part. illius probat. minoris omittunt maj. & conc. mi. negant autem conf. quæ non est legitima; quia tamen non datur in DEO privatio alicuius perfectionis, ut ait Gormaz; hac enim est carentia in subjecto capaci: DEUS autem non caret unquam illa perfectione, cuius est capax; nam in signo priori, seu indifferentiæ, non est capax nolitionis; alias non esset indifferens, sed jam determinatus: neque in signo posteriori DEUS est capax nolitionis; quia tunc habet jam volitionem, quæ essentialiter excludit nolitionem: neque etiam deinceps est ejus capax ob suam immutabilitatem.

Si dicas, saltem admittendam in DEO carentiam alicuius perfectionis. Respondent isti autores, non esse absurdum, admittere carentiam perfectionis alicuius, cuius capax non est. Sie datur in DEO carentia omnium perfectionum mixtarum. Si urgeas, non debere admittiri in DEO carentiam perfectionis simpliciter simplicis. Respondent, terminacionem illam, ut distinctam, non esse perfectionem simpliciter simplicem (de qua re num. 12. & seq.) quia melior non est, quam omnis alia cum ipsa non identificabilis; nam, si etiam nolitio perfectio est, ut argumentum supponit, cum ea volitio neque in tertio identificari potest. Si dicas: neque admittendam in DEO carentiam perfectionis simpliciter talis. Resp. dist. ill. si ei determinatè debeat, vel non aliunde compensetur. conc. secus, neg. illatum. perfectio autem nolitionis compensatur per volitionem. Sic etiam loquuntur de Patre, & Filio, quorum prior non habet filiationem, posterior non habet paternitatem, quin sint imperfecti, aut careant perfectione debita. Si autem ultraius objiceretur, DEUM saltem caritatum aliqua perfectione non compensata per æquivalentem, si haberet puram omissionem liberam, fors responderebunt cum Arriaga disp. 27. de DEO num. 81. & disp. 29. num. 23. (eius rationem obiter adduximus n. 535.) non esse possibilem puram omissionem liberam in DEO.

ARTICULUS V.

An Decreta DEI distinguantur inter se virtualiter.

554. Quæstio est, an inter varia decreta DEI, e. g. collativum auxiliū, prædefinitivum, permisivum, reprobativum, prædestinativum &c. detur distinctio plus quam formalis, seu rationis ratio-
cinata, ita, ut vere contradictoria de ipsis verifi-
cen-

centur, an non: ad quam resolvendam prænoto 1mō, licet in creatis actus intellectus, & voluntatis plus quam formaliter sint distincti, non etiam in DEO debere ita esse distinctos; nam in primis in actibus Divinis realis distinctio dari non potest: virtualis autem secum afferit mysterium simile mysterio SS. Trinitatis; unde nec ista admitti debet, nisi, ut ait Muniesa disp. 8. sct. 1. n. 7. mysteria fidei eam cogant admittere, aut, nisi efficacissimis rationibus probetur: atque ratio, quod unus sit actus intellectus, alter voluntatis, non est efficacissima ad probandam distinctionem istam: ergo. In hoc communiter nostri consentiunt, dum negant distinctionem virtualis inter prædicta Divina absolute, & necessaria: qualia etiam sunt cognitio necessaria DEI de sua existentia, & amor sui ipsius: quorum unus est actus intellectus, alter voluntatis.

555. Neque dicas, cognitionem debere prælucere, & dirigere ad volitionem, seu amorem, consequenter debere ad hunc pro priori naturæ præsupponi; nam non est cognitio Divina à parte rei prior ad amorem, sed est tantum specialis modus tendendi actus Divini, ex natura sua simul cognoscens, & amantis, tali tam modo, ut amet; quia cognoscit: non vicissim cognoscat; quia amat. Unde illa prælucens, vel directio non est formalis, sed tantum eminentialis; & non præcedit pro priori natura, sed tantum pro priori rationis; arque consistit in dicto speciali modo tendendi actus Divini. Sic quoque, & non aliter admitti debet in ordine ad actus Divinos illud axioma. *Nihil volitum, quin precognitum.*

Unde etiam reduplicaciones, quæ solent hic fieri, à parte rei plus non significant, quam eundem actum esse simul cognitionem, & volitionem, & habere speciale illum modum tendendi. Eadem ratione etiam explicari debet, quod cognitio allicit ad amorem, scilicet allicita equivalenter tali, seu eminentia, contenta in speciali illo modo tendendi, ferme sicut quando voluntas creata uno codémque actu vult finem, & media, volitio finis allicit, & determinat formaliter ad volitionem mediorum. Videatur Muniesa de *essentia, & attributis Divinis* disp. 8. sct. 1. Quod autem dictum hic de scientia visionis necessaria, & amore necesario, idem dicendum de scientia visionis contingente, & amore, seu volitione contingente, ut patet consideranti. Dico: scientia visionis, non scientia media; quia, cum scientia media constituerit libertatem DEI in actu 1mo, non potest esse per identitatem etiam virtuelam connexa cum actu 2do, sed debet esse separabilis ab actu secundo, seu potens existere sine isto; alias tolleretur libertas: quæ autem sunt inter se separabilia, sunt virtualiter distincta, utpote verificativa prædicitorum contradictoriorum.

556. Prænoto 2dō, DEUM posse objecta disparata, vel etiam, quorum unum dependet ab altero, tanquam effectus à causa, vel finis à medio, aut vicissim, unico realiter, & virtualiter indivisibili decreto decernere; nam id potest etiam homo; quamvis enim hic possit per duos actus talia objecta successivè velle, e. g. prius sanitatem, postea medicinam, tamen est innegabile, quod per unicum actum possit simul velle san-

tatem tanquam finem, & medicinam tanquam medium. Quare ex eo, quod objecta sint inter se distincta, aut unum sit causa, alterum effectus, unum finis, alterum medium &c. non sequitur, quod etiam volitio unius sit distincta à volitione alterius, vel causa volitionis alterius &c. nisi forte in sensu pure formalis. His notatis

557. Dico. DEUS unico realiter, & virtualiter indivisibili actu omnia simul decernit, nec datur distinctionis plus quam formalis inter decreta Divina. ita S. Thomas 1. part. quest. 19. art. 5. in corp. dicens de DEO. *Uno actu vult omnia.* Se-quantur Granadus, Molina, Valentia, Antonius Perez, Borull, Aranda, Haunoldus, Rhem, Sa- gara, Elsparza, Muniesa de *essentia, & attributis DEI* disp. 8. sct. 4. num. 58. & alii ab hoc citati. Sententiam hanc probat Elsparza l. 1. q. 27. de DEO a. 3. & seq. fusè ex Scripturis. & PP. ut videri potest. Ego probo ratione, & rīm negativa. Distinctio virtualis admitti non debet, nisi, ubi fides, aut gravissima ratio nos cogit: atque in nostro calu neutra nos cogit: ergo. maj. admittitur. min. prob. solutione objectionum. Accedit, quod admittendæ forent, saltem juxta plurimam sententiam, plurimæ tales distinctiones ratione scientiarum mediariæ, visionis, decretorum indifferentium, efficacium, objectorum sibi invicem subordinatorum, disparatorum &c.

558. Prob. conclusio 2dō. DEUS antecedenter ad omne exercitum libertatis suæ habet scientiam medium de omnibus sub quacunque conditione contingentí futuris, adeoque est instructus plenissima, & comprehensiva notitia rerum omnium decernibilium: simul etiam omnipotens est: ergo potest simul omnia decernere unico virtualiter actu: ergo defacto ita decernit. prob. ant. DEUS non potest aliquid decernere faciendum, vel omittendum, nisi sciat illud possibile, & compossibile cum aliis, adeoque cognoscat etiam alia omnia; alias cæco modo decerneret, & cæco modo eligeret unum ex infinitis aliis generibus, speciebus, & individuis possibilium; si hæc antecedenter non cognosceret: ergo debet antecedenter ad decretum habere omnem completam scientiam simplicis intelligentiae de omnibus possibilibus. Et de hoc nemo dubitat, etiam ex eo, quod hæc scientia sit prædicatum absolute necessarium; talia autem prædicta ex omnium sententia præcedant prædicta contingentia, & libera.

Insuper DEUS nihil potest decernere, nisi ut gubernator infinitè sapiens, atque prudens: ad hoc autem requiritur, ut, antequam aliquid decernat, sciat non tantum, quid ex illa re, sed quid etiam ex qualibet alia, imo ex infinitis cuiuslibet rei cum alia combinationibus, aut coexistentia, vel oppositione, aut omissione sequatur; alias non infinitè sapienter decerneret; quia alius cum majore notitia sapientius decerneret, ut est ex se clarum; ergo debet DEUS ante omnem suum decretum habere totam scientiam medium de omnibus conditionatè futuris. Addo tamen 1. hanc necessitatem habendi ante omne decretum scientiam medium, ita latè acceptam, non oriri ex eo, quod aliter libertas creata non salvaretur; nam tamen salvaretur sufficienter per partiale, ut ita dicam, scientiam medium, de eo, quod hic & nunc

& nunc concernit libertatem creatam. 2. licet decretum DEI, ut ponitur, indivisibile, sit realiter acceptum impedibile à creatura, non tamen est impedibile formaliter acceptum, saltem quod ad omnes formalitates; nam multæ formalitates decreti non habent connexionem cum libertate creata; quis enim dicat, impedibilem fuisse à creatura e. g. eam formalitatem decreti, qua DEUS decrevit, tot condere stellas, tot species animalium, aut herbarum &c. Hinc si creatura e. g. aliter ageret, quam fuerit prævisum, & prædefinitum, foret tunc quidem aliud realiter decretum, sed tamen plurimas formalitates haberet easdem cum hoc decreto, quod modò datur.

Probatur jam prima cons. Qui plura comprehendit, & scit de eventibus conditionatè futuris, potest plura uno actu decernere; quia objectorum dependentia, causalitas, vel successio &c. non impedit unitatem decreti ex num. 556. ergo. Sic, ut ait Granadus, quod magis architectus comprehendi totam struētam palatii, eò plura simul jubet parari: sic, ut ait Sagara, quod plura Rex prævidet circa expeditionem bellicam, eò pluribus simul providerit: ergo, cùm DEUS prævideat omnia, simul omnia potest decernere. Et certè assignari non potest, quid DEO omniscio, & omnipotenti desit, quod minùs simul omnia decernere possit. Secunda cons. prob. 1. Posse decernere omnia simul, & id non facere, provenit, vel ex imperfectione potentiae physica, aut morali, vel ex levitate animi, aut morositate, vel irresolutione, quæ DEO repugnant. add. Omnia simul decernere est modus in genere volendi comprehensivus, perfectissimus, & simplicitati Divina conformissimus, ac ipsa sui propositione videtur pulcherrimus, & DEO dignissimus, adeoque debet ipsi tribui. Certè, si Angelis perfectioribus (ex S. Thoma 1. part. quest. 55. art. 3. & aliis) tribuuntur species universales, ut uno intuitu plura cognoscant, debet DEUS omnia unico intuitu simul cognoscere, quæ cognosci unico actu possunt: cùmque voluntas non degeneret à nobilitate intellectus, debet hæc omnia, quæ decernere vult, & unico actu decernere potest, simul per istum decernere. videatur Muniesla loco cit. num. 557. Omitto hic brevitas causa argumenta, quæ decretis divisibilibus adhuc objici possunt, quæque difficilem habent solutionem.

ARTICULUS VI.

Solvuntur Objectiones.

559. **O**b. 1. Decretum dandi præmium propter merita, præsupponit pro priori aliud decretum: ergo non tantum unum decretum datur in DEO. prob. ant. Decretum dandi præmium supponit existere merita absolute prævisa; alias merita non essent causa moralis, sed finalis: atqui merita non possunt ita existere sine præsupposito aliquo decreto; cùm nihil possit absolute esse futurum, vel etiam ut absolute futurum prævideri ante decretum absolute existens: ergo decretum dandi præmium propter merita supponit aliud

decreturn antecedens, & decernens existentiam meritorum. Resp. neg. ant. intellectum de prioritate plus quam formalis, seu inferente distinctionem virtualem. ad prob. dist. maj. supponit merita absolute prævisa per visionem plus quam formaliter distinctam à decreto. neg. maj. per visionem formaliter tantum distinctam. conc. maj.

Distinguo etiam minorem. merita non possunt ita existere sine præsupposito decreto ad eorum existentiam physicam in se actualiem. conc. min. ad existentiam eorum tantum intentionalem, quæ est ipsa scientia visionis. subdist. sine decreto formaliter præsupposito. omitt. min. sine decreto realiter, aut virtualiter præsupposito. neg. min. & cons.

560. Quare decretum non debet plus quam formaliter præcedere scientiam visionis, nec magis distingui: & actus ille Divinus in se complectitur haec prædicata, formaliter tantum inter se distincta. 1. Quod decernat existentiam meritorum. 2. Quod videat ea absolute futura. 3. Quod velit præmium conferre merenti, & quidem tali affectu, vel modo tendendi, quo velit præmium propter merita, & non vicissim, quicque respiciat merita tanquam causam præmii, non vicissim, in quibus nulla est contradic̄tio.

Unde hic actus Divinus est tam causa meriti, quam præmii; sed, ut ita dicam, prius causans meritum tanquam causam secundam, & pro posteriori causans præmium tanquam effectum tam causa primæ, scilicet decreti, quam causæ secunde, scilicet meriti: merita autem sunt causa quidem præmii; sed non sunt causa affectus, seu decreti Divini: neque hic à meritis causari potest, aut debet. Sic etiam casu, quo qui unico actu intendat tam sanitatem, quam medicinam, eti sanitas sit causa finalis medicinæ, non tamen intentio sanitatis est causa finalis intentionis medicinæ. Et quamvis in hoc eodem casu medicina sit causa physica sanitatis, non tamen intentio medicinæ est causa intentionis sanitatis; cùm unicus actus non possit esse causa sui ipsius. Sed neque propterea merita sunt causa finalis præmii; quia non datur præmium, ut existant merita; sed quia hæc existunt independenter à præmio, quamvis non independenter à decreto, cuius causa non sunt.

561. Dices. 1. Est inexplicabile, quomodo merita sint causa præmii, nisi ut absolute prævisa causet effectum Divinum, seu decretum dandi præmium propter merita: sed absoluta prævisio jam supponit decretum: ergo ad causandum suo modo hunc effectum præsupponitur jam aliud decretum, adeoque unum ad alterum: consequenter virtualiter distinguuntur; quia causa debet distingui ab effectu. Relp. neg. maj. Causalitas meritorum respectu præmii stat in hoc, quod DEUS velit præmium, non quomodo conunque, sed per talen tendentiam, quæ respiciat merita tanquam causam præmii, sive digna præmio, cui dignitati, seu exigentia velit se DEUS conformare: quæ tendentia est cuique nota ab experientia. Sic actus, volens simul medicinam, & sanitatem, vult medicinam ut medium, & sanitatem ut finem, non per hoc, quod intentio sanitatis causet intentionem medii (non enim

enim potest actus causare se ipsum) sed per specialem tendentiam.

Hæc responsio est ad mentem Angelici 1. part. quæst. 19. a. 5. ubi querit, an voluntas DEI habeat causam, & respondet negativè. tum in corpore, quod, si quis unico actu intendat finem, & medium, intentio finis non sit causa intentionis medii, quamvis per talē actum medium ordinetur ad finem, & consequenter ille sit causa istius. Docet ulterius, quod, sicut DEUS non discurrit intellectivè, nec cognitio unius in DEO est causa cognitionis alterius, ita nec discurrat affectivè, nec volitus unius sit causa volitionis alterius: sed quod DEUS velit utrumque simul, ordinando, non unam volitionem ad alteram, sed unum objectum creatum ad alterum: & concludit his verbis: *Vult ergo hoc esse propter hoc, sed non propter hoc vult hoc: quia aliter reddit ad i. dicens. Non quod aliquid sit DEO causa volendi, sed in quantum vult, unum esse propter aliud.*

562. Dices 2dō. Juxta nos scientia visionis esset etiam virtualiter identificata cum decreto: ergo esset causa rerum, quod tamen communiter nostri negant, quibus nos non opposuimus num. 361, prob. cons. Decretum est causa: ergo etiam scientia realiter, & virtualiter identificata. Resp. conc. dist. cons. Scientia visionis in sensu formaliter accepta. neg. cons. in sensu reali, vel virtuali, omittit, vel conc. cons. Scientia hæc non est causa in sensu formaliter; quia res non futurae sunt; quia prævidentur: sed ideo prævidentur; quia futurae sunt, ut fuisse probatum à num. 360. Et seq. In sensu tamen reali, vel virtuali accepta scientia est causa, sicut decretum, quod est causa remota, & impeditibilis respectu actuum liberorum creature, ut infra dicemus. Ubi nota, etiam res futuras non esse causam scientiae visionis strictè dictam; quia hæc est incausabilis.

563. Urgebis. Est imperceptibile, quod scientia visionis realiter, & virtualiter sumpta possit dici causa remota; cum subequatur objectum creatum. Resp. nego illatum. Scientia visionis non sequitur objectum physicè jam existens: sed tantum objectivè existens: atqui non est absurdum, quod causa, præfertim remota, sequatur effectum objectivè existentem. Sic cognitio finis supponit finem objectivè existentem, & tamen causat illum saltem remoto; quia causat eius intentionem.

Si dicas, causam non posse subsequi effectum absolute futurum, quamvis tantum in intentione volentis, aut tantum objectivè existentem. Resp. dist. non potest subsequi sub omni formalitate, conc. sub aliqua tantum. neg. Debent hoc omnes admittere in quoquaque decreto efficaci DEI, quod tanquam causa præcedit: tanquam medium autem, in quo videtur necessario effectus absolute futurus, & à quo hic repræsentatur, eundem objectivè existentem aliquo modo subsequitur, sive aliqualiter supponit. Nec in hac prioritate, vel posterioritate, tantum rationis, qualicunque mutua, est ulla implicatio: imo, si etiam esset plus quam prioritas rationis mutua, esset ad summum inter causam physicam & intentionalem, vel duas intentionales, quæ per se præcisè non repugnaret; quamvis aliud-

de repugnet, aliquid reverè esse ad scientiam Divinam plus quam ratione prius.

Paucis sic habe. Postquam DEUS per scientiam simplicis intelligentie prævidit, rem esse possibilem: & per scientiam medium, quod sub his, vel aliis conditionibus sit, vel non sit futura: tunc liberè identificat sibi terminationem volitionis, vel nolitionis, prædefinitionis, vel permissionis &c. Jam casu, quo DEUS rem vult, terminatio illa simul, & inseparabiliter, est repræsentatio objecti futuri, tam in seipso, quam in ipsa terminatione, seu modo formaliter duplice. Talis terminatio, vel actus prærequiritur ad quocunque objectum creatum, absolute futurum, licet non præquiratur sub omni formalitate; nam non præquiritur, ut repræsentatio objecti est: & hinc sub ista ratione dicitur formaliter sequi objectum absolute futurum (intellige sequi negative, seu posterioritate rationis, seu ita, ut non idèo sit objectum absolute futurum; quia datur formalitas scientiæ; sed potius idèo detur hæc formalitas; quia datur objectum: non autem positivè, ut ab ea producatur, vel eam pro priori natura strictè dicto, aut magis, quam pro priori rationis, præsupponat) at vero idem actus, seu terminatio realiter sumpta, objectum tanquam causa saltem mediata antecedit.

564. Dices 1. Ideo res datur; quia DEUS eam vult, vel permittit: non ideo datur; quia eam cognoscit: ergo verificantur contradictionia de decreto, ac scientia. Resp. hæc tam parum esse contradictionia, quam ista: ideo contrito tendit in peccatum; quia est odium: non ideo tendit; quia est amor. Sensus tantum est iste: actus ille contingens DEI est causa rerum; quia volitus est: non est causa rerum; quia cognitio est: in sensu autem reali, vel virtuali, decretum, & scientia sunt causa eodem modo ex n. 562. Dices 2. Decretum non supponit objectivè objectum absolute futurum, sed tantum conditionate futurum: scientia visionis supponit illud absolute futurum: ergo iterum verificantur contradictionia. Resp. dist. ant. non supponit, ut decretum est. conc. ant. ut scientia est. neg. ant. & cons.

Urgebis. Ergo antecedenter ad decretum DEI potest aliquid dici absolute futurum. Resp. neg. illatum ita simpliciter prolatum; quia neque potest simpliciter dari aliquid futurum ante scientiam visionis realiter acceptam; nam tam decretum, quam scientia visionis, realiter accepta, debent semper præcedere positivè tanquam causa physica remota, & impeditibilis respectu actuum liberorum creature. Hoc tamen admitto, quod ens, absolute futurum, sit aliquo modo intentionaliter prius, & præcedat negativè ad decretum, non quidem sub omni formalitate acceptum, sed sub formalitate scientiæ: adeoque detur prioritas aliqua, quæ tamen non repugnat, ut dictum num. 563. Accedit, quod scientia visionis non videat effectum futurum independenter à se ipsa.

565. Quod autem spectat ad id, quod dictum est, decretum supponere tantum objectum conditionate futurum, recolenda sunt dicta num. 435. Et seq. scilicet quod idem sit objectum absolute futurum, & conditionate futurum. Et quamvis dici deberet, quod decretum haberet obje-

vel respiceret objectum alio modo, hic modus non se teneret ex parte objecti, sed ex parte decreti, nec aliud inferretur, quam, ad hoc, ut res decerneatur, non prærequiri scientiam visionis: ut autem absolutè videatur, prærequiri decretum; hoc est, unam formalitatem prærequiri formaliter ad alteram, & eminentialiter dirigere ad alteram, ex dictis *num. 555.* Si quæras, quid aliud sit à parte rei cognosci objectum conditionatè futurum ab eo, quando cognoscitur absolutè futurum. Resp. esse aliam realiter cognitionem DEI, quæ habet identificatam sibi hanc terminationem, quam potuisset non habere: in objecto autem non est diversitas. Hoc tamen etiam notandum, quod idem sit objectum, sive existat, sive non existat: & hinc non datur aliud, quando res existit, quam prius cognitum fuerit: sed id, quod prius non exitit, nunc existit. Unde nunc non datur à parte rei objectum scientiæ de Antichristo (nec enim negatio est objectum ejus scientiæ) sed primum postea dabatur. Nec aliud præsupponit scientia visionis, aliud scientia media: sed tantum præsupponit alio modo: qui tamen modus non se tenet ex parte objecti, sed ex parte potentia intellectuæ. Nempe, ut possit dari absolute scientia visionis, requiritur, ut intellectus sit pro priori rationis expeditus formaliter decreti: quæ formalitas non requiritur, ut sit expeditus ad scientiam medium.

§66. Ob. 2. Repugnat decretum positivè reprobativum hominis ante peccatum absolutè prævium: ergo absolute prævisio, seu scientia visionis de peccato, debet præcedere decretum reprobativum: sed ante illam scientiam jam debet dari decretum permisivum: ergo unum decretum debet præcedere alterum: ergo debent esse virtualiter distincta. Resp. dist. conf. prævisio debet præcedere positivè. neg. conf. debet præcedere negativè, hoc est, non sequi. conc. conf. & dist. subsumpt. decretum permisivum debet præcedere positivè. neg. subsumpt. debet præcedere negativè. conc. subsumpt. dist. etiam i. conf. unum decretum debet præcedere alterum positivè. neg. i. conf. negativè, seu tantum formaliter. conc. i. conf. & neg. 2dam.

Scientia visionis, sumpta formaliter, non præcedit rem, cuius est scientia, neque præcedentia illâ eminentiali, quam explicavimus *num. 555.* at verò aliquando præcedit rem aliam præcedentia negativâ, hoc est, ut ratione sit prior, & illa res sit; quia datur scientia visionis de alia re: sic datur decretum reprobativum; quia datur scientia visionis de peccato, non vicissim: & sic scientia hæc eminentialiter præcedit decretum istud: nunquam autem præcedit hæc scientia decretum realiter, aut virtualiter. Et de hoc decreto reprobativo, seu puniendi propter peccata, ferme discordendum est, ac de decreto glorificandi propter merita, de quo *num. 559.* & seq. Dixi ferme; nam quale sit discrimen inter reprobationem, & prædestinationem, inferius dicemus: quod tamen discrimen, qualecumque sit, non infert aliam distinctionem inter decreta, quam formalem. Habet ergo actus reprobatus hæc prædicta: 1. quod permittat peccatum. 2. quod videat hoc absolutè futurum. 3. quod velit pœnam peccati. 4. quod velit per ralem tendentiam, quæ tendat in pœnam propter peccatum, non

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

vicissim: inter quæ nulla datur prorsus contradictionio.

§67. Dices. Juxta dicta DEUS eodem indivisibili decreto decernit absolutè hominem creare, & damnare: hoc non stat cum Divina clementia: ergo prob. min. Fuisse eligibilis homini relinqu in suo nihilo: ergo. Resp. Cur DEUS sit magis clemens, quando hominem damnat per secundum decretum, tamen jam ab æterno coëxistens priori, quam, si eum damnet statim per primum? & cur complexum hoc decretorum sit eligibilis, quam unum decretum? Respondebis, alterum subsequi libertatem hominis, & existere propter liberam hominis malitiam. Sed idem tenendum de nostro decreto, quod formalitatem damnationis habet identificatam ex determinatione libera malitia humanæ, & impedibilem ab homine. In forma neg. min. ad prob. dist. ant. fuisse eligibilis antecedenter ad liberum abusum beneficij creationis. neg. ant. consequenter ad liberum abusum. conc. ant. & neg. conf. Certè plurimis beneficiis, etiam ipso summo Incarnationis, abutuntur homines: quin propterea simpliciter sit eligibilis carere illis, quam ea habere: sufficit igitur, si antecedenter ad abusum sint magis eligibilia; nec propter abusum cessant esse maximi favores DEI.

§68. Ob. 3. DEUS sapientissime permittit peccatum subsequens propter aliud præcedens: hoc non stat sine multiplicatione decretorum: ergo. Conf. i. DEUS Petrum amat, dum est in statu gratiæ: odit autem, dum est in statu peccatiæ: hoc explicari non potest sine virtuali distinctione volitionum, scilicet amoris, & odii: ergo. Conf. 2d. Causæ finales, & morales sunt priores naturâ ad effectum per decretum DEI: ergo etiam decretum DEI debet esse prius naturâ: adeoque constituere actum primum proximum. Resp. neg. mi. Decretum puniendi debet suo modo explicari, ut decretum præmiandi, de quo *num. 559.* Nec scientia visionis de peccato priore causat decretum permisivum posterioris, sed tantum permissionem passivam, seu formalem non impeditiæ: quæ sive stet in negatione auxiliæ efficacis, sive in alio quocunque, non identificatur cum DEO.

Ad i. confir. neg. min. Difficultas hæc communis est omni sententiæ; quia oritur ex immutabilitate affectus Divini: nec tollitur per distinctionem virtualem; quia hæc non potest facere, cessare priorem affectum, quod tamen rudibus videtur requiri ad hoc, ut Petrus modò sit amicus, modò inimicus DEI. Imò nec per realem distinctionem decretorum, vel affectuum tolleretur hæc difficultas; quia nihil horum consequenter esset defectibile. Solutio communis est, quod DEUS ab æterno, simul, & semel, pro certo tempore, vel pro certis circumstantiis, Petrum amet, pro aliis autem odio habeat absque ulla distinctione decreti. Sic etiam homo potest aliquid velle pro aliquo tempore, pro quo e. g. delectabile est, cum proposito illud postea alienandi, vel omnino destruendi.

Ad 2dam conf. neg. ant. Oviedo *controv. 9.* de anima punct. 5. & alii. ego omis. ant. neg. conf. Non omnis forma, quæ tribuit denominationem subjecto, est etiam capax illius denominationis. Sic effectus posterior tribuit causæ de-

denominationem prioris, quin sit prior. Saltem decretum non debet esse immediate prius naturâ: sufficit, si sit remotè prius; nam tamen sufficienter connectere unum cum altero poterit, eritque hæc dependentia effectus ab his causis impeditibilis, sicut ipsa causalitas. Quare, sicut DEUS per decretum suum vult e. g. dispositiones: & simul vult propter eas paratus esse ad concurrentem (in quo juxta hanc sententiam stat prioritas dispositionum ad effectum) ita vult, vel permittit istas causas, finales, morales &c. & dein propter istas vult, paratus esse ad concurrentem, quin ista volitio, vel decretum, debeat ponи ex parte actus primi proximi. Imo nec ipsa causae morales, vel finales, debent esse immediate priores, seu constitutere actum primum proximum, sed tantum cognitione, vel amor earum, nondum efficax, sed tantum complacenta (alijs ipse amor tolleret libertatem, utpote efficaciter post se trahens actum subsequentem) atque sic causa moralis ad actum sape est voluntas DEI, seu decretum, quod non constituit actum proximum proximum.

§ 69. Dices. Scientia visionis de peccato Petri constituit libertatem DEI ad puniendum, vel parcendum; quia, supposita illa, DEUS est adhuc liber ad utrumque: ergo est distincta virtualiter à decreto punitivo: ergo etiam decretum permisssivum peccati est ab hoc posteriore distinctum. Resp. neg. ant. Scientia visionis, non quidem formaliter sumpta, attamen realiter, aut virtualiter sumpta, determinat DEUM ad puniendum, casu, quo DEUS punit; quia ipsa est identificata etiam virtualiter cum illo decreto. Quare libertatem DEI in actu primo constituit tantum scientia simplicis intelligentiae, & scientia media directa, quibus supposita, DEUS est liber ad determinandum se, ut velit potius absolute habere decretum permisssivum, identificatum scientiæ visionis de peccato, vel prædefinitivum, seu collativum auxiliū efficacis, identificatum cum scientia visionis de negatione peccati: item est liber, ut, si velit permittere peccatum, habeat scientiam visionis de peccato, identificatam decreto puniendi, vel decreto parcendi: non autem est liber ad habendam scientiam distinctam.

Quando igitur Authorés aliqui dicunt, DEUM, supposita scientiæ visionis de peccato, esse liberum ad puniendum, aut parcendum: vel loquuntur juxta sententiam nobis oppositam, & non debemus eos sequi: vel loquuntur tantum in sensu formalí, hoc est, quod formalitas scientiæ visionis, præcisivè sumpta, non determinet DEUM ad puniendum, sed hic adhuc sit præcisivè liber; cum hæc formalitas, præcisivè sumpta, sit indifferens ad utrumque decretum, sicut scilicet animal ad rationale, & irrationale: item quod scientia visionis formaliter præcedat, & sit prior ad decernendam poenam, vel veniam.

§ 70. Ob. 4. DEUS habet voluntatem antecedentem effectivè inefficacem omnes homines salvandi: hæc voluntas distinguitur virtualiter, tum à decreto prædestinativo, tum à reprobative: ergo, prob. min. Repugnat, idem decretum virtualiter indivisibile velle idem efficaciter, & inefficaciter: ergo illa voluntas debet esse distincta à decreto prædefinitivo. Rursus, si non

est distincta illa voluntas antecedens à decreto reprobative, DEUS omni sua voluntate vellet damnationem hominis: ergo nullum facheret beneficium reprobis, quod est falsum. Resp. dist. maj. ita, ut sit inefficax etiam respectu prædestinatiorum. neg. maj. tantum respectu reprobatorum. conc. maj. & neg. min. ac conf. ad 1mam partem probationis omitto ant. & nego conf. vel potius suppositum, quod decretum illud, seu voluntas antecedens, respectu prædestinatiorum, sit inefficax. ad 2dam partem prob. dist. ant. ita, ut simul eadem omni voluntate velit etiam eorum salutem. conc. ant. ut hanc non velit, neg. ant. & conf.

Suppono, idem decretum DEI posse esse efficax respectu aliquorum objectorum, & inefficax respectu aliorum; quia in hoc nulla est prorsus contradictione: saepe enim homo vult aliquid efficaciter facere; quia facilè potest: & aliud inefficaciter, si non esset nimia difficultas. Suppono etiam, DEUM velle salutem omnium, non decreto confusè tendente in omnes (quod esset imperfectum) sed clare, & distinctè in quilibet. His suppositis, facile capitur, quomodo idem decretum respectu prædestinatiorum sit absolutè efficax, tum quoad media salutis, tum quoad ipsam salutem: respectu reprobatorum vero sit efficax quoad media salutis sufficientia, quæ effectivè confert, & quæ utique sunt beneficia DEI, ratione quorum hoc decretum etiam reprobis est valde beneficium: item quod sit efficax saltem affectivè quoad eorum salutem; quia DEUS sincrè vult eos salvati, quantum est ex parte sua, & in hunc finem dat media: nec per ipsum stat, quod minus salvantur: quamvis id decretum non sit respectu ipsius salutis efficax effectivè; quia DEUS non decernit eis absolute gloriam: sed hoc provenit ex eorum culpa, ut omnes dicere debent.

§ 71. Ob. 5. Singulæ creaturæ, etiam ut invicem coëxistentes, habent suam unaquaque peculiarem amabilitatem, & peculiarem contemptibilitatem: ergo quilibet, etiam ut alteri coëxistens, est amabilis à DEO separabiliter, seu per amorem ab aliis separabilem: ergo voluntines DEI, & decreta sunt separabilia, prob. conf. Quilibet res per suam contemptibilitatem potest retrahere affectum Divinum à se: ergo potest amorem sui separare ab amore aliarum rerum: ergo potest etiam amari per affectum separatum ab amore aliarum; quia potest attrahere affectum Divinum, dum aliae retrahunt. Confir. Juxta nos, si vel musca, quæ de facto existit, non daretur, tunc DEUS totum mundum, ejusque ordinem, ac omnia alia, aliter, seu per aliud decretum decreverisset: hoc est incredibile: ergo.

Resp. Hæc phrases paulò obscuriores, in antecedente positæ, tantum significant, quamcumque creaturam posse amari, vel non amari, quin ametur, vel non ametur altera: quod totum conceditur, & dist. conf. quilibet creatura est amabilis separabiliter, seu per amorem, qui fit separabilis ab amore alterius simul existente. neg. conf. qui non sit amor alterius. conc. 1mam, & neg. 2dam conf. Potest quilibet creatura amari, vel non amari; potest enim DEUS elicere amorem, qui tendat in plures, vel pauciores creaturas

ras pro libitu: at non potest amari creatura per amorem, qui tendat in ipsam solam, nisi DEUS velit eam solam, & nullam aliam amare; quando enim vult plures amare, aut decernere, debet omnes uno amore amare, & uno decreto decernere, ad prob. dist. eodem modo. Ad conf. dist. mai. aliter, hoc est per decretum habens aliam terminationem, conc. maj. aliter statuens, subdist. de musca illa, conc. maj. de aliis rebus. neg. maj. & sic dist. min. neg. conf.

572. Ob. 6. Leges Divinæ constituunt actum primum proximum liberum: sed haec sunt decreta DEI; quia lex constituit ex voluntate legislatoris: ergo. Resp. neg. maj. Actum primum constituit sola cognitio legum, qua potest dari, quando lex non est, nec essentialiter connectitur cum existentia certarum legum. Dices. Hæc cognitio sœpe stat in actu fidei, essentialiter præsupponente legem, seu decretum. Resp. dist. in actu supponente hoc decretum in individuo. neg. in specie. om. nam hic actus fidei potest dari, sive decretum præcipiens sit prædefinitivum, sive permisivum, modò habeat formalitatem præcepti: unde nihil est ex parte actus immi essentialiter connexum cum actu 2do; nam actus fidei est indifferens, decretum est impedibile: & quidem stante actu fidei; hic enim potest dari, seu componi cum utroque decreto, sive prædefinitivo, quod infert actum secundum præceptum, sive permisivo, quod infert ejus omissionem, modò, ut dictum est, habeat formalitatem legis, seu præcepti: quæ formalitas etiam non connectitur cum actu, sed est adhuc omnino indifferens. Superest difficultas de applicatione, seu præparatione omnipotentiae ad concurrentem, pro qua explicanda sit

ARTICULUS VII.

An Applicatio Omnipotentie constitutiva actus primi proximi stet in decreto DEI.

573. Notandum 1mō, libertatem in actu primo esse potentiam, quæ positis omnibus ad agendum prærequisitis, potest agere, & non agere: intellige, in sensu diviso; quia homo liber debet habere similitatem potentiarum, quamvis non potentiam similitudinem. Et siquidem potest agere, & pure non agere, seu pure omittere, dicitur libertas contradictionis: si autem potest agere aliquid positivè oppositum, dicitur libertas contrarietas. Ex hoc autem sequitur, quod neque ille sit liber, qui non habet, vel non potest pro libitu habere omnia necessaria ad agendum: neque ille, qui habet impedimentum inauferibile agendi: neque etiam ille, qui est necessitatus ad agendum, ut patet. Unde, ut quis sit liber, requiritur, ut habeat principia requisita ad utrumque cum exclusione, tum impeditorum, tum etiam necessitantum ad unum determinatum exercitium. Hæc supponenda ex tractatu de act. hum.

574. Notandum 2dō, ad actum liberum, præsertim, si supponatur extrinsecè liber, non prærequiri tantum principia, à quibus ipse pro-

cedit, seu, quæ in ipsis influunt, sed etiam alia, à quibus non procedit, quæque non influunt. Sic e. g. ad actum amoris DEI liberum non tantum prærequiritur motivum alliciens ad DEUM amandum, sed etiam aliud retrahens, licet hoc nec physicè, nec moraliter influat in actum amoris. Ratio est; quia actus liber ut talis debet procedere à potentia expedita ad utrumque: ergo ab habente principia non tantum ad unum, sed etiam ad oppositum. Unde, licet amor DEI ut sic non exigit motivum retrahens, ut patet in Beatis, qui amant DEUM intensissimè sine motivo retrahente: at exigit hoc ut liber. Hinc actus primus liber componitur ex duobus actibus primis partialibus, quorum unus involvit principia e. g. ad amorem: alter involvit principia ad omissionem amoris, vel odium. Licet autem aliquid non sit influxum in unum e. g. amorem, tamen potest constitutere actum primum liberum ad illud: sicut econtra etiam, licet aliquid non sit actum, potest tamen impedire actum liberum, e. g. catena pedibus injecta non est activa respectu fugæ, sed impeditiva.

Infert ex his Sagara in manu scriptis, non omnia constitutiva actus primi liberi esse priora naturæ ad actum liberum; quia e. g. motivum retrahens non est prius naturæ ad amorem; nam ad illum non determinat, neque ut causa, neque ut dispositio, aut conditio, nec in genere physico, nec in morali: sed tantum est prius naturæ ad omissionem, vel odium. Si dicas, motivum retrahens saltem esse prius naturæ ad amorem ut liberum, responderet hic auctor negando illatum, stando in sententia statuente libertatem extrinsecam actu; nam amor ut liber est idem, ac complexum ex amore, & actu primo: adeoque illud motivum, cum non sit prius ad amorem, deberet esse prius ad actum primum, seu ad seipsum, quod repugnat. Quare istud motivum est tantum concomitans actum liberum; quia scilicet, ut voluntas possit dici liberè agere, debet durante sua actione habere motivum retrahens; nam hoc necessariò exigitur à judicio indifferente. Hinc non omne illud est prius naturæ ad actum 2dum, quod constituit quomodounque actum 1mum totalem: sed quod ita constituit, ut influat, vel certè determinet ad actum 2dum. Quidquid autem sit de hac doctrina, de qua etiam potest videri Gorimaz de act. hum. num. 328. 329. Et 472. saltem juxta eos, qui docent actus extrinsecè liberos, non sunt omnia ita priora, ut actus 2dus ea essentialiter respiciat, etiam tantum disjunctivè.

575. Notandum 3tō, constitutiva actus primi liberi diversimodè se habere ad actionem liberam; nam 1mō aliqua sunt indifferenta, ut conjungantur cum utroque extremo, & in utrumque influant: ita se habet voluntas, omnipotens, cognitio moti allicientis, & retrahentis, si sit unica; nam, si alia esset cognitio moti allicientis, & alia retrahentis; tunc ista non influeret in actum, e. g. amorem. 2dō alia sunt quidem indifferenta, ut conjungantur cum utroque: non tamen in utrumque, sed in unum tantum influunt: ita se habet cognitio duplex, quarum una repræsentat tantum motivum alliciens, altera retrahens; item gratia actualis, quæ non

non influunt in peccatum. 3tiò alia sunt indifferenta, ut conjungantur cum utroque, sed in neutrum influunt: ita se habent negationes impedimentorum, & necessitantum, quæ dicuntur constitutiva negativa: neque constituant potentiam in ratione activæ, sed liberæ. 4tò voluntas præter coniungibilitatem, & potentiam influendi in utrumque, habet insuper indiffereniam electionis, & privativè jus determinandi se, & alia con principia ad agendum, vel non agendum &c.

Notandum 4tò, et si quis actu non habeat omnia prærequisita, si tamen possit ea pro libitu habere: vel, et si adhuc impedita, si tamen possit quis ea pro libitu removere, talem esse sufficienter liberum. Sic, licet de nocte non possis legere sine lumine, si tamen hoc pro libitu possis accedere, liber es ad legendum: & sic de aliis; libertas enim, maximè in consideratione Theologica, stat non tam in potestate physice proxima ad agendum, e. g. legendum, sed in potestate moraliter imputative proxima, quæ constituitur sufficienter per potestatem acquirendi prærequisita, vel tollendi impedita, ut patet in modo adducto exemplo.

576. Notandum 5tò, alium esse actum primum remotum, alium actum primum proximum. Ille est causa actus primi proximi, & hunc non constituit, saltem non necessariò, nisi forte consideretur quoad omnipotentiam DEI, quæ constituit omnes actus primos creatos remotos, & proximos, ut consideranti paretur. Iste est causa, vel potentia expedita ad ipsam actionem: e. g. actus primus proximus ad legendum est potentia videndi, & legendi, lux, liber, cognitione &c. actus primus remotus est, pater hominis legentis, typographus, bibliopegus &c. qui non constituant actum primum proximum; nam modò daretur homo potens legere, etiam per creationem, & sine patre, itemque liber sine illis artificibus, daretur tota potentia proximè expedita ad legendum.

Notandum 6tò, alium esse actum primum proximum libertatis creatæ, alium actum primum metaphysicum libertatis Divinæ; quia aliud est, DEUM esse liberum, aliud hominem. Actus primus proximus liber DEI involvit e. g. omnipotentiam, scientiam simplicis intelligentiæ, & medium directam de actibus nostris conditionate futuris; quia DEUS nihil potest decernere nisi post plenissimam, & comprehensivam notitiam finis, mediorum, congruentiæ, disconvenientiæ, proportionis &c. de quo plura supra n. 558. At vero actus primus liber hominis involvit quidem omnipotentiam, sine cuius concursu nil potest fieri: sed non involvit scientias illas; quia modò homo haberet sufficientia auxilia, & omnipotentiam ad concurrentem paratam &c. et si per impossibile DEUS nullam scientiam haberet de futuro eventu, jam ille esset liber ad operandum.

577. Si petas, quid igitur libertas creatæ, seu actus primus proximus liber creaturæ, dicat formaliter, seu quid constitutive involvat? Resp. Involvit 1mò ipsam voluntatem creatam, quæ est rectum libertatis, & subjectum recipiens denominationem liberi in actu primo. 2dò cognitionem indifferentem, seu boni, & mali, aut al-

lientem, & retrahentem: sive jam una cognitione utrumque motivum repræsentet, sive sint duas, aut plures pro diversitate motivorum. 3tò parentiam omnis impedimenti inauferibilis à voluntate, vel necessitatibus ad unum, & inimpeditibilis. 4tò præsentiam omnis prærequisiti à voluntate pro libitu inacquiribilis: tales sunt gratiae excitantes ad actum supernaturale, habitus virtutum, vel loco istorum omnipotentiæ specialiter applicata &c. 5tò ipsam omnipotentiam, non quidem ut productivam ipsius voluntatis, vel auxiliorum &c. (nam sub hac ratione omnipotentiæ constituit actum primum remotum) sed ut concursivam cum voluntate ad actum, quem voluntas eligit.

578. Jam vero omnis causa constitutiva actum primum proximum debet esse applicata, sive præparata ad agendum; alias non est proximè expedita; cum tamen actus primus proximus sit idem, ac proximè expeditus ad agendum: ergo etiam omnipotentiæ Divina, ut constituens actum primum proximum, debet esse ita applicata, seu præparata. Et haec applicatio debet constituere libertatem proximam: quæstio autem jam est, in quo haec applicatio, seu præparatio consistat; si enim decretum sit virtualiter unicum, non videtur posse constitui in decreto; quia deberet admitti, quod hoc decretum constitueret actum primum proximum liberum, quod non videtur posse dici.

Ratio est, sive decretum hoc sit prædefinitivum, sive permisivum (præscindens enim, sive indifferens indifferentiæ conjungibilitatis cum utroque extremo, in hoc systemate non datur) est semper essentialiter connexum, vel cum actu, vel cum omissione ejusdem: nihil autem essentialiter connexum cum uno extremo libertatis videatur posse constitutere actum primum proximum indifferentem, etiam si esset impedibile; quia tamen tolleret libertatem; vel enim voluntas esset libera in sensu composito talis entitatis, e. g. decreti; vel in sensu diviso: non in sensu compagno; quia non potest omitti actus, stante illa entitate, vel decreto: non in sensu diviso; quia eatenus daretur sensus divisus, quatenus impidetur ea entitas, vel decretum: sed sic non daretur amplius libertas: ergo, prob. min. Sublatio, vel impeditio aliquo constitutivo libertatis, per se requirit, tollitur libertas ipsa; nam, ablata parte, auferitur totum: ergo.

579. Quidam ingeniosus Recentior in *theibus de libertate creatæ Dilingæ anno 1711. editis* disputat, an non possit dici, quod actus primus proximus liber constitutatur per aliquod decretum disjunctum, seu indeterminatè sumptum, sicut e. g. libertas equitandi constituitur per aliquem equum indeterminate sumptum; atque ingeniosè multa ibi pro affirmativa sententia congerit. Et siquidem defendi id posset, nostra sententia non obesset: at non tido speciosè dictis, quibus ipse auctor non fudit, dum sub finem negativam amplectitur: nam actus primus proximus liber totus est hypothesis, seu conditio scientiæ mediæ, ut est in confessio apud nostros: at non potest DEUS ex parte hypothesis scientiæ mediæ videre, sive disjunctum, sive divisum, decretum prædefinitivum, aut reprobatum: ergo. Prob. min. DEUS deberet ita dicere

cere e. g. Si Petrus habuerit banc gratiam, vel omnipotentiam applicatam per aliquod decretum, tunc consentiet: sed DEUS non potest ita dicere per scientiam medium: ergo. prob. min. DE US non tendit confusè in aliquod decretum, sed clarè distinguit prædefinitivum, ac permissivum: adeoque, quamvis disjunctim affirmaret ista de-creta, tamen sic diceret: Si Petrus habuerit gratiam, vel omnipotentiam applicatam, sive per de-cretum prædefinitivum, sive permissivum, consentiet: atqui DEUS non potest sic tendere per scientiam medium: ergo. prob. facile min. Hæc proposi-tio, ut recte Reviſores Romani rescripſere anno 1709, est DEO indigna, & ridicula; quia eset similiſ huic: Si muro induceretur color, sive albus, sive niger, dealbaretur: vel huic: Si haberem equum, vel navim, equitarem, vel: Si Petrus ad me veniret, sive virus, sive mortuus, me verberaret: que sunt ridicula, & inepta; nam omnia, que po-nuntur ex parte hypothesis propositionis con-ditionalis, sive determinatae, sive disjunctim, de-bent esse conduceant ad conditionatum, sicut quilibet equus, etiam disjunctim, conduceat ad equitandum: atqui decretum permissivum tam parum conduceat ad consensum, immo forte mi-nus, quam color niger ad dealbandum, vel navis ad equitandum.

§80. Dein dicta proposicio partim eset ne-cessariò vera: partim eset falsa. prob. Prima pars propositionis: Si Petrus habuerit gratiam per de-cretum prædefinitivum se tenens ex parte hypothesis, consentiet: est necessariò vera, adeoque non affirmabilis per scientiam medium, sed per scientiam simplicis intelligentiæ: altera verò: Si habuerit gratiam per decretum permissivum se te-nens ex parte hypothesis, consentiet; est necessariò falsa: ergo non potest ullo modo à DEO affir-mari. Et certè eodem modo posset dici, gratiam necessitantem, & insufficientem posse, disjunctim acceptas, constituere hypothesis scientiæ mediae, adeoque sufficere ad libertatem huma-nam: & DEUM posse per scientiam medium di-cere: Si Petrus habuerit aliquam gratiam, con-sentiet &c. ergo gratia Jansenistarum non tollit li-bertatem.

Si dicas, non esse in potestate hominis, habere gratiam potius hanc, quam illam. Resp. 1. fors posse dici, esse in potestate hominis, sicut in hoc systemate decretum. Resp. 2. Si res bene consideretur, juxta hoc sistema non esse in po-testate libera hominis habere decretum; nam non potest homo determinare DEUM ad ullum decretum collativum gratia; quia DEUS potest nullam dare. Sed neque juxta adversarios posset homo impeditre decretum; quia hoc catenus pos-set, quatenus posset determinare ad scientiam me-diam de consensu, qua posita DEUS, volens dare auxilium, illud non posset dare per decretum permissivum: vel vicissim, posita scientiæ mediæ de dissensu, non posset illud dare per decretum prædefinitivum: sed juxta hoc sistema DEUS non posset habere scientiam medium de con-sensu, aut dissensu, ut jam ostensum; quia nun-quam daretur hypothesis apta scientiæ mediæ: ergo.

Quare, ut salvetur libertas creata, debent ea omnia, que ex parte hypothesis scientiæ mediæ necessariò per se requiruntur, sive que con-

stituunt actum primum proximum immediatum & necessariò requisitum, esse indifferentia, sive dein determinata, sive indeterminata sumptu re-quirantur, modò per se requirantur, & non tantum per accidens se habeant, seu ita, ut, iis pro libitu voluntatis ablatis, tamen adhuc ma-neat totus actus primus liber, per se, & necel-sario requisitus; si enim ita se haberet, et si essent connexa cum uno extremo, modò essent im-pedibilia, non tollerent libertatem.

§81. Scio, hæc dictis opponi paritatem ha-bitus charitatis, influentis in actum sub gravi præceptum, pro instanti determinato, quo casu habitus est incompossibilis cum omissione, utpote graviter peccaminosa. Sed resp. Omnipotentia Di-vina in eo casu deberet esse parata ad supplendum quocunque aliud principium, si quod defice-ret ex necessariis ad libertatem: cùmque hæc sit conjungibiliſ cum utroque extremo, per illam in eo casu sufficienter constitueretur libertas, & habitus eo casu se haberet tanquam ali-qui per accidens tantum constitutivum actus primi proximi. Quare est ingens disparitas inter hunc, & priorem casum, ubi nullum decretum est indifferens, & per nullum seorsim constitu-itur libertas.

Quod si tamen fingatur casus esse proſus æqualis (quod difficultè fieret, eoquod omnipo-tentia ex se semper sit indifferens) tunc etiam in-fluxus ille habitus eodem modo posset negari: & negant cum plurimi cum Gormaz de actib. huma-n. à num. 292. ubi fusifimè hanc questionem ex-a-minat. Quare nollem dicere, quod aliquod decretum, etiam tantum disjunctum sumptum, constituat actum primum proximum liberum creaturae, etiam ex eo, quod anno 1709. Reviſores nostri Romani hanc sententiam non per-mittendam censuerint. Unde in alio reponen-da est formalis applicatio, seu præparatio omni-potentia Divina in actu primo: quamvis facile concedam, quod applicatio, vel præparatio cauſalis, que non ingreditur actum primum proximum, sed remotum, possit in aliquo decre-to statui.

§82. Dico igitur. Formalis applicatio, seu præparatio omnipotentia Divina ad concurren-dum cum creatura stat, immo in ipsa omnipotentia Divina ex se, seu ex conceptu causæ pri-mæ ita constituta, ut, quandocunque creatura agit, etiam ipsa necessariò agat: sicut immensi-tas DEI exigit, ut, ubicunque, etiam de novo, est locus, Itatim adsit: vel æternitas, ut, ubicun-que de novo est creatura, ei statim coexistat. 2dò stat in ipso actu primo proximo creato completo, qui exigit concursum omnipotentia Divina cum voluntate creata, ita, ut sine miraculo negari non possit ille concursus; sicut enī hunc concursum exigunt causæ 2da necessaria, ita etiam liberæ. 3tiō in negatione omnis im-pedimenti, sive hoc sit decretum miraculosum, impediens actionem creaturae, & consequenter concursum omnipotentia, sive aliquid aliud. His tribus positis, habetur, quidquid requiritur ad hoc, ut omnipotentia Divina sit preparata, & applicata ad operandum. ita Sagara, Muniesha disp. 9. de omnipotentia DEI sect. 12. & commu-niter illi authores, qui decretum DEI virtualites indivisibile statuunt.

§83. Prob. concl. Physicè omnipotentia Divina est applicata per immensitatem identificatam: moraliter autem applicatur sufficienter per ista tria, ex quibus tamen nullum est decretum DEI: ergo. Unde aliquo modo omnipotentia Divina se habet, ut habitus, qui, quandocunque adest, semper cum voluntate, pro hujus determinatione, concurrit, quin per decretum DEI formaliter, & positivè applicetur, aut redditur expeditus ad concurrentem; sic enim etiam omnipotentia, intimè creaturæ agenti præfens, & physicè applicatissima, semper parata est cum voluntate pro hujus determinatione concurrere, quando haec per reliqua con principia (quæ ipsa etiam exigunt concursum omnipotentia) est expedita; quin debeat per decretum positivum, se tenens ex parte actus primi proximi, determinari: sed sufficit decretum se tenens ex parte actus primi remoti, per quod, sicut debet DEUS conferre habitus, & reliqua principia necessaria voluntati, ita debet etiam nolle impedire omnipotentiam. Dixi tantum, omnipotentiam habere se aliquo modo, sicut habitus; nam habitus, etiam realiter sumptus, non potest impedire actionem voluntatis, neque potest nolle concurrere: potest tamen hoc omnipotentia realiter sumpta, utpote identificata cum voluntate Divina.

§84. Confirm. conclusio positivè, saltem contra nos tristis, & plurimos alios, negantes prædeterminationem ad materiale peccati. Decretum indifferens, quod ipsi statuant, non applicat formaliter omnipotentiam ad actionem peccaminosam: ergo debet ipsa per se, vel per aliquid aliud esse applicata, ut agat: atqui nihil assignari potest, nisi ea, quæ à nobis assignata sunt: ergo. prob. ant. Decretum indifferens non potest habere hunc sensum, ut DEUS dicat: *Volo concurrere, vel ad actum bonum, vel ad actum malum:* nam sic voluntas DEI eodem modo se haberet ad bonum & malum, quod est falsum, & contra Tridentinum. Et sane, ut ait Sagara, si homo diceret: volo ditari, vel per fas, vel per nefas: male vellet: ergo etiam male vellet DEUS, si diceret: volo exercere omnipotentiam, vel per actum bonum, vel per actum malum.

§85. Nec dicas, decretum sic tendere: *Volo concurrere, vel ad actum bonum cum inclinatione, vel ad malum contra inclinationem;* nam, si positivè vult concurrere ad malum, hoc ipso non agit contra inclinationem efficacem; ipsa enim volitio positiva est efficax inclinatio ad malum. Quod autem simul jungatur inefficax nolitio, non excusat à malo; nam etiam, qui negat fidem metu mortis, habet inefficacem nolitionem suæ negationis; quia autem eam absolute vult, tamen graviter peccat. Igitur decretum tantum posset habere hunc sensum: *Volo concursum ad actum bonum: permitto concursum ad actum malum:* sed hoc decretum tantum non impedit omnipotentiam à concursu: hoc autem non est eam applicare, ut patet millenij exemplis.

Sic, si tantum non impedio, ut alter meo instrumento, vel etiam mea manu, alterum percussiat, ego neutrum applico ad percussionem: qui tantum non impedit peccatum alterius, non positive illum applicat ad peccandum: neque

est causa physica peccati: imò nec moralis, si non tenetur impedire: ergo, si alter non impeditus pectet, debet supponi aliunde applicatus, aut determinatus: ergo etiam, si DEUS per decretum indifferens, ab adversariis assertum, tantum non impedit omnipotentiam à concursu ad actum malum, debet illa aliunde jam esse formaliter applicata, & præparata ad illum. Quod si autem formalis applicatio omnipotentia ad actum malum non sit in decreto DEI, nulla est ratio efficax dicendi, quod applicatio, vel præparatio necessaria ad actum bonum, debeat in decreto consistere, ut patet consideranti, & magis patebit ex solutione objectionum.

ARTICULUS VIII.

Solvuntur Objectiones.

§86. Ob. 1. Omnipotentia Divina, & decretum DEI sunt realiter idem: ergo, si applicata est omnipotentia per se ipsam, est applicata per decretum. Confir. Applicatio agentis creati ad palsum non constitut formaliter in entitate causa, & actu primo proximo: ergo neque applicatio agentis increati, seu omnipotentia. Resp. neg. conf. Etiam natura Divina, & Pater, sunt idem, quin natura generet. Datur scilicet distinctio inter omnipotentiam necessariam, & decretum contingens, similis illi, quæ datur in Divinis inter naturam, & Patrem. Ad confir. neg. conf. Applicatio causa, neque stat in decreto DEI: ergo neque in hoc statuit applicatio omnipotentia. Scilicet aliquæ denominations non possunt explicari sine entitate modali, alia non sine decreto: alia vero sine utroque: & talis est denominatio omnipotentia applicata, que non est physica (nam physicè applicata est per immensitatem) sed moralis, significatque omnipotentiam esse expeditam, vel præparatam ad concurrentem: quod totum habetur sine decreto, sicut juxta adversarios habetur sine modo.

§87. Ob. 2d. Juxta nos omnipotentia Divina esset applicata antecedenter ad decretum DEI: ergo creatura posset absolute agere ante decretum DEI, quod est falsum. Conf. Libertas creata non potest dari sine decreto DEI: ergo nostra sententia est falsa. Resp. 1. neg. conf. quia non solum omnipotentia applicata, sed etiam alia con principia requiruntur: neque omnia, etiam ab omnipotentia, suppliri possunt, e. g. cognitio respectu volitionis. Resp. 2. neg. ant. Applicatio formalis omnipotentia, ut dictum, stat partialiter etiam in actu primo, qui non datur ante decretum, sed ab hoc debet causari, licet non debeat constitui. Ad conf. dist. ant. Libertas non potest dari sine decreto eam causante. conc. ant. sine decreto eam constituente. neg. ant. & conf. Si libertas datur absolute, datur etiam decretum, eam absolute causans: si libertas tantum datur conditionate, sufficit etiam tantum conditionate dari decretum.

§88. Ob. 3. Concursus debet esse DEO voluntarius, & liber: talis esse non potest, nisi constitutatur per decretum: ergo. Confirm. Si applicatio omnipotentia ad actus creaturæ libe-

ros non involvit decretum DEI, neque applicatio ejusdem ad actus DEO liberos involvet decretum DEI: hoc est falsum: ergo. prob. min. Omnipotentia se habet sicut manus in homine: sed manus non est expedita ad operandum, nisi per volitionem: ergo nec omnipotentia. Resp. om. ma. neg. min. Vel loquimur de concurso in actu primo (hoc est, de applicatione aut præparatione omnipotentiae) & hic non debet esse liber formaliter, & in se, sed tantum per denominationem extrinsecam à decreto illam causante: sicut actus fidei, vel actus externus, non est liber in se, sed per denominationem extrinsecam ab imperio voluntatis eum causante. Vel loquimur de concurso in actu 2do: & hic non debet esse DEO liber, aut voluntarius; quia potest esse peccaminosus. Ad summum debet esse liber à DEO permisus, seu permissio ipsius debet esse libera.

Ad confir. om. ma. neg. min. ad prob. om. ma. dist. min. manus non est expedita, hoc est, non est determinata ad agendum. conc. min. non est præparata, ut mox agat pro determinatione voluntatis. neg. min. & sub eadem dist. conc. vel neg. conf. Applicatio omnipotentiae, vel præparatio, plus non dicit, quām, ut ipsa parata sit ad mox agendum pro determinatione voluntatis, non autem, ut actu agat; nam, quamvis omnipotentia sit applicatissima, tamen, si voluntas agere nolit, etiam ipsa non aget: & hinc, licet ad actu agendum omnipotentia exigat, vel pro priori rationis præsupponat, determinationem voluntatis, hæc tamen non constituit applicationem. Et sic etiam manus est applicata, hoc est, parata ad agendum, antecedenter ad actu voluntatis: quamvis ad hoc, ut actu agat, debet à voluntate determinari. Quod autem actu primus proximus DEI, non quidem ad voluntatum, sed ad agendum ad extra, involvit decretum DEI, non probat, idem etiam involvit ab actu primo proximo creaturæ; quia aliud requiritur, ut DEUS actu immediatè libere producat, aliud ut eum ita producat creatura.

589. Ob. 4. Applicatio omnipotentiae ad actus bonos debet constitui ex decreto DEI: ergo aliquod decretum constituit actuum primum. prob. ant. alias DEUS non magis est propensus ad bonum, quām ad malum: itēmque actu primus proximus ab eo collatus eodem modo se habetur ad bonum, & malum: sed hoc est falsum, & partim etiam contra Tridentinum: ergo. Resp. neg. ant. ad prob. neg. utrumque membrum maj. In actu primo proximo non involvitur volitus DEI: unde in illo nulla est propensio formalis DEI, neque ad unum, neque ad alterum: in actu autem remoto DEUS utique est magis propensus ad bonum, quām ad malum; quia dat actuum primum proximum ex intentione boni, suadendo, & præcipiendo etiam illum: alterum verò prohibendo, & tantum permittendo. Ex quo habetur, neque ipsum actuum primum proximum, saltem quoad principia, quæ proveniunt à DEO, ad illa determinante, eodem modo se habere ad malum, & bonum; nam illustratio, & inspiratio Divina utique magis tendit ad bonum. Si autem nihil aliud adversarius intelligat, quām actuum primum ad neutrum necessitare, facile conceditur maj. & neg. min.

590. Ob. 5. Saltem applicatio causalis omnipotentiae, quæ stat in decreto, se tenet ex parte actus primi remoti: ergo, si decretum est connexum cum uno libertatis extremo, tollit libertatem. prob. conf. Si non possum impedire libere causam proximam, neque possum libere impedire causam remotam: sed hac ratione non possum impedire decretum connexum, quod stat ex parte actus primi remoti: ergo ruit libertas. prob. maj. Videtur imperceptibile, quod possum impedire causam remotam, si non possum impedire propinquorem: ergo. Resp. conc. ant. neg. conf. ad prob. neg. maj. adhuc probationem neg. ant. si sermo sit de causa remota, sine qua potest dari absolute causa proxima; si enim causa remota essentialiter, & determinatè requireretur ad proximam, utique, ruit impedimentum, impediret etiam causa proxima: at decretum DEI non prærequiritur determinatè ad ponendum actuum primum proximum; quia hic est indifferens, ut ponatur per decretum prædefinitivum, vel permissivum.

Explicatur ulterius. Si impeditur aliqua causa proxima (quæ non sit tantum principium per accidens, de qua re n. 580.) eo ipso impeditur libertas; quia impeditur constitutivum ejusdem (de qua re vide etiam num. 578.) ergo non potest impedi libere: si autem impeditur tantum causam remota, non necessario, aut determinatè requisita, potest stare tota libertas, ab alia causa remota proveniens: ergo potest causa remota libere impedi. Neque hī est paritas cum causis necessariis, seu in ordine ad actuū necessarium, e. g. cum patre, & avo; quia iste non constituant ullam libertatem, adeoque non debent esse ullatenus impeditibiles.

591. Si queras, quomodo decretum DEI, tanquam causa remota, possit impedi. Resp. sicut diximus num. 580. Scientiam visionis posse impediti non tam ratione existentia actualis, & physica, quām ratione existentia objectivæ; ita etiam dicendum, posse eodem modo impedi decretum. Scilicet in mea potestate est, ut conditionatè ponatur actus, vel non ponatur, adeoque, ut objectivè ab æternō existat conditionatè vel non existat. Si existit, datur de ipso scientia media: ex qua tamen non infertur, dari etiam decretum prædefinitivum de ipso; quia DEUS non semper decernit, minus debet decernere, seu prædefinire actuū, per scientiam medianam prævisum futurum. Si autem actu non existit objectivè, non datur de ipso scientia media: ex qua negatione infertur, etiam decretum prædefinitivum non existere; quia DEUS non potest prædefinire, salva libertate, actuū, nisi per scientiam medianam prævisum: ergo, cùm sit in mea potestate impidi scientiam medianam de consensu, est etiam in mea potestate impidi decretum prædefinitivum. Similiter se habet circa dissensum, quem, quia etiam, quando prævisum sum ponere, tamen possum impidi, possum quoque impidi decretum permissivum:

Itaque quocunque decretum collativum actuū primi proximi liberi, determinatè sumptum, est impeditibile ab homine. Non tamen ideo etiam est impeditibilis pro libitu hominis ipsa libertas, seu ipse actuū primus proximus; nam,

nam, licet possim impeditre seorsim quocunque decretum determinatè sumptum (quia possum consentire, & dissentire) tamen non possum impeditre pro libitu meo utrumque simul. Unde DEUS semper, posita quacunque scientia media, est liber ad dandum actum primum proximum per alterutrum decretum, vel ad eum non dandum: sed tamen homo potest eum determinare aliquo modo disjunctivè, ut, si velit dare, det potius per decretum prædefinitivum, quam permisivum, vel vicissim. Recolantur etiam hinc dicta num. 513.

592. Dices. Actus primus proximus includit etiam illustrationes supernas: sed ista, tanquam cognitions, adeoque actus vitales, & identificata cum actione productiva sui, essentialiter respiciunt actum primum remotum tanquam suam causam: ergo essentialiter etiam respiciunt decretum DEI: ergo hoc non potest impediiri, nisi impedianter illæ illustrationes, adeoque, nisi impediatur actus primus proximus. Resp. conc. mai. dist. min. ista illustrationes essentialiter respiciunt actum primum remotum, adæquatè acceptum. neg. min. inadæquatè acceptum. conc. min. & neg. 1^{ma}m, & 2^{da}m. cons. Multa sunt ex parte actus primi, quæ ab actione non respiciunt essentialiter, e. g. applicatio causæ, causa morales &c. præsertim sunt multa, quæ actio, etiam vitalis, non respicit determinatè sumpta. Et hinc istæ illustrationes omnino sunt indifferentes, ut conferantur, vel per decretum prædefinitivum, vel per permisivum.

593. Ob. 6. Scientia media debet ex parte hypothesis attingere totum actum primum proximum, prout est existens à parte rei: sed à parte rei est existens dependenter à decreto determinatè sumpto: ergo scientia media debet eum videre dependentem ab aliquo decreto determinatè sumpto: adeoque debet videre etiam decretum determinatè sumptum ex parte hypothesis: quod stare non potest cum nostris principiis. Resp. dist. maj. scientia media debet attingere totum actum primum proximum quoad prædicta metaphysica, & identificata. conc. maj. quoad prædicta per accidens ei tantum convenientia. neg. mai. & conc. min. neg. cons.

Est per accidens libertati in actu primo, quod conferatur potius per decretum permisivum, quam prædefinitivum, vel vicissim: unde nullum ex his videri debet per scientiam medium. Hinc melius explicatur hypothesis scientiæ media dicendo: *Si Petrus haberet hoc auxilium, vel hanc libertatem, consentiret;* quam dicendo: *Si daretur Petro hæc libertas, vel hoc auxilium, consentiret:* ne scilicet videatur aliquod decretum ponи ex parte hypothesis. Quamvis autem scientia media non videat decretum determinatè sumptum, tamen non est obscura', ut explicatum est num. 411.

594. Dices 1. Ponitur cit. num. exemplum suppositionis confusa: sed ista hic non habet locum: ergo non est paritas. prob. mi. Hic non agitur de necessitate aliqua, sed de existentia: ergo non est locus suppositioni confusa. Resp. neg. min. ad prob. dist. ant. hinc agitur de existentia absoluta. neg. ant. de conditionata tantum. conc. ant. & neg. cons. Quando enim

agitur de existentia tantum conditionata, habet locum suppositio confusa, si non quo. ad conditionatum, saltem quoad conditionem, seu causam, & in eo casu, quando idem conditionatum potest oriri ex variis causis, e. g. ut hæc proposicio: *Si Petrus haberet equum, equabit:* verificetur, nullus equus, determinatè sumptus, est necessarius; quia quilibet sufficit. Quidquid autem sit, an scientia media, ex parte conditionis, respiciat gratiam in individuo determinatè sumptam, saltem non debet respicere ullum determinatè sumptum decretum; quia ad libertatem utrumque sufficit: imò scientia media etiam ex alio capite notato num. 579. neutrum videre potest. Hinc, per quale decretum Petrus gratiam habiturus sit, non est objectum scientiæ mediae directæ, sed reflexæ: & quidem ex parte conditionati, non conditionis.

595. Dices 2. Scientia media est supercomprehensiva libertatis: ergo debet omnia ejus prædicta cognoscere. Resp. dist. cons. debet cognoscere omnia prædicta, quæ sunt cognoscibilia in linea scientiæ mediae. conc. cons. extra eam lineam. neg. cons. cùm ergo res in statu conditionato sit adhuc indifferens ad prædicta contingentia non identificata, ista non sunt tunc cognoscibilia, sed primum postea in linea scientiæ visio-

nis.

Dices 3. Scientia media debet saltem attinere omnia prædicta identificata, adeoque omnes respectus transcendentiales: sed quodlibet auxiliū, vel quivis actus primus proximus habet respectum transcendentalem ad aliquod decretum DEI indeterminatè sumptum: ergo scientia media debet hunc respectum transcendentalem cognoscere: ergo etiam debet cognoscere aliquod decretum indeterminatè sumptum; quia respectus transcendentalis, saltem supercomprehensivè, cognosci non potest, si non simul terminus cognoscatur.

Resp. Posset fors dici, quod scientia media istum respectum transcendentalem jam supponat sufficienter attractum à scientia simplicis intelligentiæ; quia est veritas necessaria, quod omne ens creatum, si exiturum sit, dependeat ab aliquo decreto DEI. Si tamen contendas, hunc etiam debere cognosci à scientia media, cùm ista hypothesis comprehendat quoad prædicta identificata. Resp. 2dō. omittit totum primum syllogismum, & dist. 2. cons. ergo debet cognoscere aliquod decretum, tanquam constitutivum hypothesis. neg. cons. tanquam terminum respectum ab hypothesis. om. cons. Ex hoc tamen non infertur, quod decretum aliquod constitutum hypothesis: sicut nec alia, ad quæ hypothesis dicit relationem potentis coëxistere, potentis cognosci, quam dicit ad omnes homines, & Angelos &c. constituant hypothesis.

596. Ubi nota magnum discrimen inter hanc propositionem: *Si detur libertas per decretum prædefinitivum, vel permisivum, Petrus consentiet;* & inter hanc: *Si detur libertas, quæ debet conferri, vel per decretum prædefinitivum, vel per permisivum, consentiet:* prior enim ponit immediate ex parte hypothesis aliquod decretum; quia idem significat, ac: si detur collatio libertatis, vel prædefinitiva, vel permisiva: ita, ut posita sola libertate, sine prædefinitione, vel per-

missione, seu sine utraque, non completeretur tota hypothesis: quod admitti non potest ex dictis num. 579. Altera vero propositio libertatem solam ponit ex parte hypothesis, ita, ut si haec sine decreto poneretur, compleret totam hypothesis, quamvis simul dicat, libertatem sine omni decreto poni non posse, eoquod decretum sit causa necessaria libertatis; unde ista propositio 2da tantum attingit decretum in obliquo, tanquam terminum ab hypothesis distinctum, sed tamen ab ea respectum ut suam causam, adeo- que se tenentem ex parte actus primi remoti.

Si velles litigare, & dicere, quod etiam prior propositio plus non dicat, planè contraires longè communiori; nam & qui admittunt decretum indifferens, propositionem priorem omnes ita explicant, ut ipsa collatio auxili, seu decretum sit constitutivum hypothesis, & ex hoc volunt probare necessitatem decreti indifferens: qui autem nobiscum decretum indifferens excludent, non admittunt illam primam propositiōnem; sed scientia medie tangentiam potius hanc statuant: si Petrus habeat libertatem, vel auxilium, praecindendo à decreto, aut certè hoc non nisi in obliquo, & ut terminum ab hypothesis respectum cognoscendo. Quod si autem permiciter tuam opinionem velis defendere, tandem in quaestione hac vocabularia non multum litigabo, modò hoc salvum sit, quod decretum DEI non constitut hypothesis, seu conditionem scientie medie.

597. Ob. 7. DEUS potest supernaturaliter extrinsecè elevare voluntarem nostram ad actus supernaturales, quæ elevatio dicitur communiter consistere in omnipotencia DEI specialiter applicata: atqui haec specialis applicatio debet consistere in decreto DEI, volentis supplere defectum principii intrinseci: & insuper debet constituere actum primum proximum: ergo in casu valde frequenti decreto DEI debet constituere actum primum proximum, adeoque distinguere virtualiter ab alio decreto, actum primum non constituentem. Resp. neg. 1. part. min. Etiam ista applicatio non stat formaliter in decreto; sed in ipsa omnipotencia, negatione impedimenti, & actu primo proximo creato, qui in casu elevationis extrinsecæ exigit, ut omnipotencia Divina parata sit concurrens speciali modo, hoc est, supplendo defectum alterius comprincipii, ita, ut non, nisi per miraculum, hic concursus negari possit. Certè quævis illustratio supernaturalis, dum proponit vel obligationem aliquid faciendo, vel saltem complacentiam DEI de aliqua re facienda, cum sit necessariò vera, exigit omnipotentiam DEI præparatam ad concurrentem, prout pro variis circumstantiis necessarium est, sive supplendo defectum principii intrinseci, si hoc desit; sive eum non supplendo, si adsit principium; alias non posset proponere obligationem, aut complacentiam DEI de re facienda, quæ tunc fieri non posset.

Imò in hoc casu supernaturali non videtur DEUS posse impedire omnipotentiam suam à concursu, casu, quo verè obliget, vel complacentiam suam verè per illustrationem ostendat. Si autem DEUS reverè non obligaret, sed homo tantum putaret se obligari, deberet omnipotencia saltem esse parata concurrens ad con-

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

tum faciendi id, ad quod homo putaret se obligari; quia ad ipsum conatum ratione sui dictaminis tunc verè homo obligaretur: quamvis omnipotencia non deberet esse parata concurrens ad rem ipsam, ad quam etiam homo tunc non deberet esse liber.

Nec dicas, si homo habeat intrinsecam illustrationem &c. non fore elevationem purè extrinsecam. Resp. enim, per hanc non intelligi, quod nihil habeatur intrinsecum (utique enim ad actum liberum, vel etiam voluntarium, debet esse intrinseca cognitio; cum nihil volitum, quin præcognitum) sed intelligi tantum, quod principium elevans non sit intrinsecum; seu quod defectum principii, alias intrinseci, hic supplet omnipotencia extrinseca.

598. Quæres, quid fieret, si DEUS extrinsecè eleveret creaturam, e. g. hominem, ad actus plures simul libere elicendos. Resp. casum hunc esse miraculorum, seu supernaturalem; quia natura non exigit hanc elevationem extrinsecam: insuper, ut homo si liber, debet cognoscere, quod tales actus possit producere (nam libertas, & electio non dantur sine cognitione) haec autem cognitio etiam ipsa esset indebita homini; quia esset de potestate agendi indebita, & supernaturali, adeoque supernaturalis, & quidem ordinariæ Theologicæ, semper saltem Philosophicæ, adeoque necessariò vera. Jam dico: si elevatio datur ad actus plures, sive diverse speciei, sive ejusdem, deberet dari supernaturalis cognitio de potestate eos elicendi: quæ cognitio, seu illustratio, exigeret specialem concursum omnipotentiae: atque adeo in illa illustratione possit stare specialis illa pars applicationis.

Si instes, posse fieri, ut homo tantum confusè cognoscat, se ad aliquos actus esse liberum. Resp. in tali casu tamen DEUS sciet, ad quos actus homo sit liber: & illa cognitio confusa exigit concursum ad tot actus, ad quos homo est liber. Sic etiam gratia exigit concursum DEI ad actus supernaturales juxta suam intentionem, licet nobis illa intentione incognita sit, & nos toti intentioni gratia ordinare non cooperemur.

Si urgeas, saltem non implicare casum, in quo formalis applicatio omnipotentiae stet in decreto. Resp. multum te facturum, si casum afferas, in quo applicatio ista aliter explicari nequeat. Dein omessa possibilitate casus, dico, tunc hominem ad illum actum, vel ad ejus modum, ad quem omnipotencia formaliter applicatur per decretum, non fore liberum: neque hoc est absurdum; quia homo saepe est liber ad unum actum, non ad alterum: vel etiam ad alterum, sed non ad ejus modum, e. g. intentionem, quam non cognoscit, & ad quam e. g. in ira eum necessariò determinat effervescentia sanguinis.

ARTICULUS IX.

Solvitur objectio ultima.

599. O B. ultimò. Actus primus proximus liber creaturæ involvit determinationem ad individuum:

um: sed hæc stat in decreto DEI: ergo prob. mai. Creatura non potest omnia individua simul producere: neque potest ex infinitis possibilibus aliquid determinatè eligere: ergo non est expedita ad agendum, nisi sit determinata ad individuum. Hac objectio est fortè difficilissima. Resp. neg. maj. quam videntur negare communiter sententiae nostræ Patroni: & præsertim Recentior Dilinganus cit. num. 579. *In suis thesiibus de libertate creata num. 199. & seg. multis probat, quod determinatio ad individuum non se teneat ex parte hypothesis scientiæ mediæ, adeoque neque constitutat actum primum proximum.*

Primò; quia scientia media tamen non est obscura, nec precisiva, et si non videat ex parte hypothesis determinationem ad individuum, ut jam ostensum num. 411. Secundò; quia scientia directiva decreti liberi non debet inter membra eligibilia unum præ altero futurum enunciare; nam scientia directiva est aliquid constitutivum actus primi Divini liberi necessariò requisitum: ergo si esset connexa cum uno extremo, scilicet illo individuo, tolleret libertatem illius decreti, vel electionis inter individua, ex dictis num. 578. atqui scientia directiva decreti Divini, eligentis unum individuum præ altero, est scientia media directa, sicut scientia simplicis intelligentiæ est scientia directiva decretri, eligentis creare unam creaturam possibilem præ altera: & omnia individua actuum liberorum possibilium, & conditionatè futurorum, sunt membra à DEO eligibilia: ergo scientia media non debet unum individuum præ alio enunciare futurum: sicut neque scientia simplicis intelligentiæ unum præ alio possibili creandum enunciatur. Hinc unum individuum præ alio futurum non enunciatur scientia media directa, sed reflexa, quæ non est directiva: neque etiam ad electionem ex pluribus omnino similibus indiget DEUS alia directione, quam scientia simplicis intelligentiæ, & scientia media directa.

600. Quare dici potest, determinationem ad individuum fieri per ipsum decretum prædefinitivum, aut permisivum, quatenus DEUS, posita scientiæ mediæ, decernit, ad hunc solum in individuo actum ex hac specie concurrere, vel hunc solum ex altera specie permittere, & ideo actum primum proximum dare: atque nolle impidire omnipotentiam suam à concurso ad unum actum ex qualibet specie, ad quam datur libertas: velle autem eam impidire ad alios actus.

Unde, sicut decretum collativum actus primi creati, non constitut actum primum proximum liberum creaturæ, sed tantum constitut remotum, ut hucusque sèpè diximus; ita etiam decretum determinans ad individuum dici potest, non constituere actum primum proximum, sed tantum remotum. Ulterius, sicut creatura libera potest determinare DEUM, ut, si velit dare auxilium, vel actum primum proximum, potius det per decretum prædefinitivum, quam permisivum, vel vicissim, ita etiam potest eundem determinare, ut det per decretum determinans ad individuum unum, vel aliquando ex eadem etiam specie plura, prout creaturam ad unum, vel plura simul producenda

vult constitutere liberam: (semper tamen intra numerum finitum; cum infinitum implicetur) Et hinc creatura sufficienter est libera: sicut si quis filius accepit facultatem à patre, ut equiter in equo, quem ei famulus determinaverit, est liber ad equitandum, si potest famulum determinare, ut aliquem equum determinet: & sicut sum liber ad excendum, quando porta est clausa, si sum liber ad eam aperiendam, scilicet sufficiens moraliter imputative, ut dictum num. 575.

Dices 1. Creatura nihil potest agere, quod DEUM determinet ad determinandum ad individuum, sicut tamen filius potest famulo expondere jussa parentis, ut equum determinet: ergo non est paritas, nec datur in creatura moralis libertas. Resp. dist. ant. creatura nihil potest agere in statu absoluto, & reali. conc. ant. nihil potest in statu conditionato, vel objectivo. neg. ant. & conf. In statu objectivo potest creatura ponere actum in specie, hoc est, potest redere talum actum à DEO cognoscibilem: seu potest facere, ut ipsa prævideatur actum in specie sub conditione positura.

Dices 2. Nihil potest ponit tantum in specie, & indeterminatum: Resp. dist. illat. nihil potest ponit physicè, & absoluè. conc. ill. nihil potest ponit conditionatè tantum, objectivè, vel intentionaliter. neg. ill. In statu objectivo, vel intentional aliquid ponit, est tantum illud reddere cognoscibile: potest autem aliquid indeterminatum reddi cognoscibile etiam respectu DEI ex num. 411. Quando autem cognoscit DEUS, quod creatura pro jure suo electivo positura sit aliquem actum ex hac specie, determinatur per hanc scientiam, tanquam per objectivam determinationem creaturæ, ut ipse determinet ad individuum: si tamen DEUS velit ad aliquem actum ex illa specie concurrere.

601. Dices 3. Creatura, positis omnibus aliis ad agendum prærequisitis, non potest agere sine determinatione ad individuum: ergo ita se tenet ex parte actus primi. Resp. argumentum esse simile huic. Creatura, positis omnibus aliis, non potest agere sine concurso DEI in actu secundo: ergo hic se tenet ex parte actus primi. Respones, creaturam posse agere sine præsupposito concurso DEI in actu 2do; quia antecedenter habet totam potestatem, & potentiam determinandi DEUM ad concurrentem in actu 2do. Resp. sic etiam creaturam posse agere sine præsupposita determinatione ad individuum; quia antecedenter habet totam potestatem (quæ scilicet est hypothesis scientiæ mediæ) & simul potentiam determinandi DEUM, ut ipse determinet ad individuum.

In forma dist. ant. creatura non potest agere sine determinatione ad individuum, quæ sit constitutivum actus primi proximi liberi. neg. ant. quæ sit tantum aliquid subsequens actum primum proximum, conditionatè prævisum. conc. ant. & neg. conf. Scilicet hæc determinatio ad individuum est quid consequens ad scientiam mediæ, seu ad actum primum proximum, conditionatè prævisum, immo ad actum 2dum, conditionatè, latem quoad speciem, prævisum; quia sequitur determinationem creaturæ, sicut prædefinitio, cui est identificata: quam-

quavis simili eodem modo, quo prædefinitio, sit prior ad scientiam visionis.

602. Dices 4. Si ergo DEUS vellet posse omnia alia, sed nollet determinare ad individuum, quid fieret? Resp. nihil fieret, sicut nihil fieret, si DEUS poneret omnia alia, & nollet concurrere. Petes, quidigitur decesset? Resp. negatio impedimenti; quia, si DEUS non vult determinare ad individuum, sine qua determinatione creatura tam parum potest agere, quam sine concurso DEI, hoc ipso non vult eam agere: & tale decretum nolens determinare ad individuum est, vel formaliter, vel saltem realiter decretum non concurrendi; cum utique DEUS non possit velle imprudenter: vellet autem in tali casu imprudentissime concurrere ad actum indeterminatum, hoc est, ad impossibilem. Unde debet in eo casu noile concurrere, adeoque omnipotentiam suam à concurso impeditre. Hoc autem decretum impediens omnipotentiam esset utique impedimentum actus primi, & quidem, in casu DEI efficaciter nolentis, inamovibile à creatura, adeoque tollens libertatem.

Si velis ulterius tricari, & ponere casum, in quo DEUS per puram omissionem liberam non determinaret. Resp. DEUS in eo casu saltem non posset prudenter conferre actum primum proximum liberum, quem videt, absolutè non posse producere actum in his circumstantiis à DEO solo positis: non dato autem actu primo proximo, utique non datur libertas. 2. Per puram omissionem non potest impeditri omnipotencia DEI à concurso; hæc enim ex essentia sua exigit esse parata ad agendum cum libera voluntate creata expedita, absque decreto eam applicante: & pura omissione relinquit intactam totam illam exigentiam, vel præparationem, adeoque, ut ista rollatur, necessarium est positum decretum DEI, volentis eam impeditre. Cum autem DEUS imprudenter ageret in hoc casu, conferendo inutiliter actum primum proximum, & relinquendo etiam inutiliter applicatam omnipotentiam suam, debet hanc impeditre, adeoque ponere decretum positivum, quod eit positivum impedimentum libertatis.

603. Dices 5. Juxta nos DEUS primùm determinaret ad individuum ex suppositione determinationis factæ à creatura: sed sic determinaret per actionem distinctam: ergo. Conf. Est imperceptibile, quomodo creatura determinet ad speciem, antequam DEUS determinet ad individuum: ergo. Resp. hæc omnia solvenda esse in prædefinitione; si enim DEUS actum primum proximum decernit primum post factam determinationem à creatura, (uti sit juxta nostra principia de prædefinitione) etiam videtur debere determinare per aliam actionem, & etiam modo imperceptibili. In forma neg. maj. non ex suppositione determinationis ad speciem, à creatura jam actualiter factæ, vel actualiter jam existentes, sed ex suppositione determinationis conditionatæ faciendæ, sive ex suppositione alicuius determinationis, per scientiam medium prævisæ, seu ex suppositione prævisi per scientiam medium consensus, vel dissensus, sub aliqua conditione futuri, determinat DEUS. Res hæc ita facile explicatur.

Videt DEUS ab æterno per scientiam me-

diam, quod si Petrus hoc auxilium, vel hanc libertatem haberet, ipse aliquem consensum elicet: ecce determinatio Petri ad speciem, conditionatæ prævisa. Tunc ab æterno pro libitu suo DEUS e. g. decernit eam libertatem, vel auxilium dare, & simili cum Petro ad unum individuum, non ad aliud, concurrere: ecce determinatio ad individuum. Postea in tempore confert Petro actualiter eam libertatem, vel auxilium, & cum ipso per eandem actionem influit: ecce determinatio, seu influxus DEI, non primum consequens, sed simultaneus, per eandem actionem. Ex his patet etiam ad confirmationem responsio.

604. Hæc ex suppositione, quod DEUS determinet ad individuum: quæ tamen sententia non est adeò certa, ut sibi quidam imaginantur. Eam negant Thomista omnes cum nostro Vasquez, & pluribus aliis ex nostris. Suarez ab initio eam sententiam rejicit ut non convenientem Philosophis: quamvis autem postea dicat, eam esse valde probabilem, tamen abfoliè nihil videtur definire. Illi, qui decreta DEI dicunt compliri per complementa extrinseca (qui sunt satis multi) sanè cum hac sententia non valde convenient; nam, licet fors possit utcunque dici, quod decretum, seu volitio DEI, etiam quatenus intrinseca DEO, determinet ad individuum, tamen ipsa determinatio, vel exigentia hujus potius, quam alterius individui, non potest in hac sententia identificari volitioni, quatenus intrinseca DEO; cum eatenus sit penitus indifferens: sed debet ea exigentia, vel determinatio stare in complemento creato, adeoque ultima formalis determinatio debet fieri à creatura.

Sed nec rationes pro hac sententia sunt invincibilis; nam, si dicatur, in actu primo proximo creato semper inveniri aliquam entitatem creatam (qualisunque tandem sit) quæ sit naturaliter compositibilis tantum cum uno individuo, & alia ejusdem speciei excludat, ruunt omnia argumenta, ut patet consideranti. Et forte potest dici, quod talis entitas sit duratio cause liberæ, ad quam producendam, cum DEUS etiam debeat concurrere, posset ipse ad hunc respectum eam determinare. Nec dicas, duracionem esse identificatam cum actione productiva rei; hoc enim à plurimis negatur, & in actione creativa, vel effectibus essentialiter affixis suis causis, non potest admitti; cum actio sit identificata cum ipso effectu; hic autem semper sit indifferens ad durandum pro omni instanti, & indifferens ad omnia instantia, neque possit se ipsum determinare ad instans sequens. Neque gratis fingeretur hic respectus essentialis in aliquo ente creato, si absque eo deberet admitti novum mysterium maximum in DEO, unum saltem, vel juxta alios plurima, itemque unum, vel plura decrera, antecedentia scientiam medium &c. ad hæc enim evitanda utique posset admitti talis respectus; cum ob non majores rationes admittantur alibi modi, qui etiam habent essentialē respectum ad individua singularia. Ego certè, si conclusio de decreto virtualiter indivisibili aliter stare non posset, citius talem respectum admittendum existimarem, quam ei conclusioni contradicendum.

605. Objiciuntur tandem aliquæ propositiones ab A. R. P. Carolo Noyelle Generali nostro proscripta anno 1682. 26. sept. quasi ex nostra doctrinæ necessariò admittendæ sint. Extant apud Gormaz de DEO num. 877. sūntque sequentes. Prima, qua huc non pertinet, ab Adversariis omissa est. Secunda est: *Dum sit consensus bonus, applicatur omnipotentia salva libertate per prædefinitionem efficacem consensus abique ullo decreto indifferenti: & talis prædefinitione non est consequens, sed antecedens consensum.* Tertia. *Hujusmodi prædefinitione omnipotentie applicativa non est necessitas physica, necessitans voluntatem ad consensum: sed solum logicè inferens, quod consentiet libere: & relinquunt intactam indifferentiam physicam voluntatis, ex vi causarum proximarum potestis physicè facere dissensum, & per illum impedire consensum, & prædictam necessitatem logicam, que dicitur consequentia.* Quarta. *Predicta prædefinitione efficaciter volens consensum, & efficaciter nolens dissensum, est sufficiens applicatio omnipotentie ad dissensum.* Quinta. *Quamvis, dum sit consensus prædefinitus, non sit decretum indifferentis omnipotentie applicativum, est tamen in voluntate sic constituta per hec principia undecunque proventientia potestas faciendi, quod esset (puta decretum indifferentis) pro casu, quo ipsa dissensiret.* Sexta. *Implicit absolute decretum applicativum omnipotentie ad operationes liberas honestas esse indifferentes: sed necessariò debet esse prædefinitione DEI efficax.*

His addenda sunt quatuor propositiones proscriptæ ab A. R. P. N. Michaële Angelo Tamburino anno 1706. 7. Augusti. Prima. *Quod DEUS voluntate (sue decreto) efficaci, & absoluta, prædefiniat immediate, & determinat ad unum omnes, & singulos actus, seu effectus causarum secundarum.* Secunda. *Quod hoc prædefinitione sit omnino necessaria causis secundis ad agendum.* Tertia. *Quod nulla in DEO sit voluntas propriè indifferentis, nulla inefficax.* Quarta. *Quod reprobis DEUS non velit salutem ipsam in se, sed in mediis tantum, & adduntur haec verba: Nec excusat hoc ultimum per adhibitam distinctionem vulgarem voluntatis signi, & benefacit; cùm, tunc hac distinctione in se legitima sit, & à D. Thoma, & antiquioribus adhibita, tamen ad hanc propositionem accommodari non possit, nisi per abusum, & sensu planè alieno.*

606. Verum haec propositiones non sequuntur ex nostra doctrina, ut patebit consideranti sequentia. Primò. Decretum nostrum indivisibile tantum est prædefinitionum actuum bonorum: malorum autem est tantum permisivum; quia DEUS malos actus non intendit, nec in iis complacentiam habet; & hinc non datur prædefinitione, quæ omnes actus bonos, & malos causarum secundarum decernat. 2dò. Hæc prædefinitione universalis tam actuum malorum, quam bonorum, cùm impossibilis sit, non est necessaria causis secundis ad agendum. Sed neque alia prædefinitione, communiter admissa, est necessaria causis secundis ad agendum; tum, quia ad malè agendum non potest dari prædefinitione: tum quia etiam ad bene agendum non est necessaria prædefinitione, necessitate se tenente ex parte causarum secundarum; sed ad summum necessitatem tenente ex parte DEI; nam modò causa secundæ haberent actum primum proxim-

mum, per qualemque decretum, esset iis consultum: at verò, cùm DEUS, si velit, conferre actum primum in ordine ad actum secundum bonum, quem per scientiam medium vidi conditionatè futurum, videatur non posse tam actum primum conferre, nisi ex affectu ad bonum, hoc ipso etiam viderur non posse eum actum primum conferre, nisi per prædefinitionem; nam ipsum decretum conferendi actum primum ex tali affectu est ipsissima prædefinitione: quare videretur esse aliqua necessitas ex parte DEI, ut ad bene agendum detur prædefinitione.

3rdò. Ne admittatur tertia propositio proscripta inter posteriores, sufficit, si doceatur, quod aliqua sit in DEO voluntas indifference: nec debet ubique in ordine ad actus omnes liberos adstrui voluntas strictissime indifference. Sic rescripta Revisores Romani, ita testantibus scriptis citatis thesibus Dilinganis num. 252. Voluntas autem legislativa, formaliter sumpta, in DEO est indifference, & conjungibili cum utroque, scilicet cum actu præcepto, vel ejus omissione: & respectu plurimum est inefficax: sicut etiam respectu multorum est inefficax effectivè voluntas omnes salvandi. Rursus quælibet voluntas DEI, seu prædefinitione, seu permisiva, est indifference, ut a Sagara, non quidem indifference conjungibilitatis cum utroque, sed tamen indifference impeditabilitatis. 4. DEUS etiam in nostra sententia vult sincerè reprobis salutem ipsam in se ipsa, & non tantum in mediis, ut a n. 570. explicatum.

5tho. Propositiones prohibite anno 1682 citatae à P. Gormaz de DEO num. 877. loquuntur de prædefinitione efficaci antecedente consensum, adeoque etiam scientiam medium, quem prædefinitionem non admittimus. Parte hoc clarè ex propositione 2da, quæ aperiè loquitur de prædefinitione antecedente consensum. 3ta, & 4ta per particulas hujusmodi, predicta: referunt se ad prædefinitionem in 2da propositione assertam. 5ta, & 6ta explicari possunt de eadem prædefinitione; quia loquuntur in eodem contextu sine illa distinctione: cui rationi accedit, quod prohibitions odiosæ sunt strictæ expositionis. 6ta etiam ad nos non attinet: quia juxta nos non est in potestate voluntatis faciendi, ut detur decretum indifference: quia vel hoc, in sensu adversariorum acceptum, est impossibile: vel omisso, quod possibile sit, non potest voluntas facere, ut ipsum detur: sed tantum, ut si DEUS velit aliquid ponere, ponat potius prædefinitionem, quam permisivum, vel vicissim. Ad 7imam resp. Nullum decretum, consequenter nec prædefinitionem, est applicatio formalis omnipotentie: quamvis non implicit, quod decretum, cautelanter applicativum omnipotentie, sit indifference, non quidem indifference conjungibilitatis, sed indifference impeditabilitatis, quæ æquè servat intactam libertatem creatam: vel indifference alia; quia e. g. realiter est simul voluntas legislativa, de qua supra.

607. Tandem addo, sententiam nostram de decreto virtualiter indivisibili, & applicatione omnipotentie in sensu nostro exposita, esse traditam post prohibitions istorum Generalium à pluribus nostræ Societatis Doctoribus, e. g. Sagara,

Sagara, ac aliis, scientibus Generalibus. Sed & Muniesa primū suam lucubrationem edidit anno 1687. & quidem in Arragonia, ad quam tamen Provinciam prohibito anni 1682. primò erat directa, teste P. Gormaz. Imò in Thesibus Dilinganis de libertate creata n. 251. dicitur, potiorem, & præstantiorem partem Auctorum nostram hanc sententiam tenere.

Adde, quod recentissimè nostri Revisores Romani in sua censura citata num. 581. manifestè supponant, quosdam nostrorum sententiam de decreto, etiam virtualiter indivisiibili, tradere; quin vel minimè eam suggillent, sed potius disparitatem ostendant inter hanc, & sententiam ab iis rejectam: ut adeò credibile non sit, nostram opinionem quidquam cum propositionibus illis, à Generalibus nostris prohibitis, habere commune.

QUÆSTIO II.

De Providentia DEI in genere.

ARTICULUS I.

Quid sit Providentia, & an detur.

608. **P**rovidentia, ut habet S. Thomas 1. part. quest. 22. art. 1. in corp. est Ratio ordinandorum in finem: & hinc S. Doctor providentiam videtur statuere primariò in actu intellectus, quamvis loco cit. ad 3. admittat, quod presupponat voluntatem finis. S. Damascenus autem l. 2. de fide orthodoxa cap. 29. scribit: *Providentia est voluntas DEI, per quam res omnes apie, congruentèque gubernantur:* quibus verbis videtur providentiam constitutre in actu voluntatis. Hunc sequitur S. Bonaventura, Scotus, & alii. Divisi sunt ergo Authores: quidam providentiam statuunt in actu intellectus, alii in actu voluntatis. Fortè optimè dicetur cum Gormaz, & aliis, providentiam constitutive involvere utrumque actum; sic enim conciliant SS. PP. quorum aliqui providentiam ad intellectum, alii ad voluntatem revocare videntur: præsertim autem sic consentit S. Augustino, qui providentiam constituit in utroque actu; nam cap. 14. de bono perseverantia, ait, prædestinationem, quæ est primaria species providentia, esse præscientiam, & præparationem beneficiorum: quarum prima ad intellectum, altera ad voluntatem spectat. Quinam autem actus sit præcipuus, vel veniat in recto, non videtur multum referre; sive enim dicatur ratio ordinandorum cum decreto exequendi, sive decreto exequendi rationem ordinis, utrumque sat bene dicitur. Gormaz de DEO num. 837. ait, providentiam posse considerari, vel ut prudenter, & sic primariò stare in actu intellectus: vel ut liberam, & sic primariò stare in actu voluntatis. Idem putat etiam non male providentiam sic definiri: *Prudens, & libera dispositio DEI, per media proportionata dirigens creaturas ad suum finem.*

609. Dico. Datur in DEO providentia. Constat hoc ex fide, & ratione; nam in primis Sap. 8. vers. 1. dicitur de DEO: *Attinet ergo à*

*fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter. item cap. 12. v. 13. Non enim est alius DEUS, quam tu, cui cura est de omnibus. & cap. 14. vers. 3. Iuxta autem Pater providentia gubernat. quin Matth. 6. Christus Dominus fusè ostendit providentiam DEI circa omnia, etiam minimas volucres, & inanimes flores. Ratio etiam clara est. DEUS habet de omnibus comprehensivam, & prudentissimam notitiam, similiusque omnipotentiam, cui omnes creature subiectissimæ sunt: insuper habet voluntatem libertinam creandi, conservandi, ordinandi ad suos fines omnia: atque etiam actu hoc facit: ergo habet providentiam. Hinc rectè Clemens Alexandrinus l. 5. stromat. sub initium ait: *Sunt etiam quædam quæstiones dignæ, quæ puniantur, cujusmodi est quærire probationes, an sit providentia.* Hinc Epicurus pessimè audit, quod puraverit, beatitudinem DEI sitare in eo, quod non habeat curam ullius rei. Evidem DEUS est sine sollicitudine anxia: at non est sine cura genericè accepta, seu sine providentia.*

610. Providentia alio dicitur *physica*, alia *moralis*. Istæ diriguntur creature rationales: altera reliquæ. Moralis subdividitur in naturalem, & supernaturalem. *Naturalis* est, qua DEUS dirigit creaturam rationalem ad fines naturales. *Supernaturalis*, qua dirigit eandem ad finem supernaturalem. Supernaturalis alia est *communis*, seu *sufficientie*, qua DEUS omnibus dat media sufficientia ad salutem: alia est *peculiaris*. *Efficacia*, qua DEUS dat electis media efficacia. Item alia est *providentia salvandorum*, & dicitur *prædestination*: altera *reprobatorum*, & dicitur *reprobatio*. Hæc tamen ultima non ita accipienda est, ac si DEUS ex sua determinatione dirigeret homines ad infernum: sed tantum in hoc sensu, quod DEUS habeat decretum reprobatum aliquorum hominum, suppositis eorum peccatis.

611. Quæri hæc etiam solet, an providentia DEI semper assequatur suos fines: & respondent nostri communissimè, quod assequatur quidem semper finem suum universalem, non verò omnes fines particulares. ita S. Thomas quest. 6. de veritate (que est de prædestinatione) art. 3. in corp. dicens: *Nihil potest deficere à generali fine providentia, quamvis quandoque deficat ab aliquo particulari fine.* Finis universalis providentia est gloria DEI, relucens ex eo, quod DEUS tanquam causa prima aptissimè gubernet causas secundas, iisque provideat de mediis proportionatis, quibus unaquaque possit obtinere suum finem, nisi impediatur à causis secundis aliis, quas DEUS ut provisor universalis non tenetur impedire: vel nisi ipsam nolit liberè finem suum assequi: & hunc finem, ut patet, DEUS semper assequitur. Finis particularis providentia est ille, quem DEUS specialiter per hæc media intendit, e.g. per gratias supernaturales conversionem peccatoris: quem tamen sepius non assequitur, non ex defectu, vel determinatione sua, sed ex defectu creature.

612. Quando autem S. Augustinus ait, creature non posse vincere voluntatem DEI, non vult dicere, quod omne, quod DEUS, vel ejus providentia, quomodounque vult, creature debeat facere (sic enim non esset libera) sed

tantum